

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎี

การศึกษาเรื่อง “เจตคติต่อพฤติกรรมทางเพศกรรมมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของนิสิต/นักศึกษาระดับปริญญาตรี” มุ่งศึกษาว่าเจตคติของนิสิต/นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อพฤติกรรมทางเพศกรรมมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานนั้นเป็นอย่างไรมีการยอมรับมากน้อยเพียงใด มีแนวโน้มเป็นอย่างไร โดยผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เพื่อเป็นกรอบแนวคิด และใช้เป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. วัยรุ่น
2. พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ
3. เจตคติ
4. แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานซ้อนกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส
5. แนวคิดเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม (Cultural Change)

วัยรุ่น

องค์การอนามัยโลกได้ให้ความหมายของคำว่าวัยรุ่นไว้ดังนี้ วัยรุ่นเป็นผู้ที่มีลักษณะ 3 ประการ คือ มีพัฒนาการทางร่างกายโดยมีวุฒิภาวะทางเพศ มีพัฒนาการด้านจิตใจและมีการเปลี่ยนแปลงสภาวะด้านเศรษฐกิจจากการที่เป็นบุคคลที่ต้องพึ่งพาครอบครัวมาเป็นบุคคลที่สามารถประกอบอาชีพหารายได้ด้วยตนเอง (Margaret D. Jensen, Ralph C. Benson) องค์การอนามัยโลกได้กำหนดไว้ว่า วัยรุ่นคือ ผู้ที่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 10-19 ปี ในประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดอายุวัยรุ่นตั้งแต่ 12-18 ปี สำหรับองค์การสหประชาชาตินั้นได้กำหนดให้ประชากรที่อยู่ในวัย 15-24 ปีเป็นเยาวชน (youth) ซึ่งกรอบอายุนี้นี้มีช่วงกลุ่มอายุหนึ่งซ้อนกันกับกลุ่มอายุที่กำหนดไว้ให้เป็นวัยรุ่นโดยองค์การอนามัยโลก (ภัสสร ลิมานนท์, 2544) ประเทศไทยได้กำหนดอายุวัยรุ่นในนโยบายและแผนพัฒนาเยาวชนระยะยาว ระบุว่าวัยรุ่นไทยอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 15-25 ปี (รัชณีกร เศรษฐโช อ่างในภัทรดี ทองชมพู, 2542) อายุที่กำหนดโดยสภาประชากรในโครงการรณรงค์เพื่อสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์คือ อายุ 10-24 จะเห็นได้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่แตกเนื้อหนุ่มสาว (puberty) ที่กำลังจะโตเป็นผู้ใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งกรอบอายุของวัยรุ่นนี้จะมีบางช่วงที่ซ้อนกันอยู่ ขณะเดียวกันก็มีการแบ่งระยะวัยรุ่นเป็น 3 ช่วงอายุ เช่น สุชา จันทรเอม (2540) แบ่งระยะวัยรุ่น

หญิงตามการแบ่งของนักจิตวิทยาชาวอเมริกา วัยรุ่นตอนต้นอายุ 13-15 ปี วัยรุ่นตอนกลางอายุมากกว่า 15-18 ปีและวัยรุ่นตอนปลายอายุมากกว่า 18-21 ปี อุมพร ตรังคสมบัติ (2540) แบ่งวัยรุ่นเป็น 3 ระยะเช่นกัน คือวัยรุ่นตอนต้นอายุ 12-13 ปี วัยรุ่นตอนกลางอายุมากกว่า 14-16 ปีและวัยรุ่นตอนปลายอายุมากกว่า 17-19 ปี นอกจากนั้นมีการแบ่งวัยรุ่นเพียง 2 ช่วงอายุ คือวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลาย เช่น ปราโมทย์ สุคนิษฐ์ (2539) แบ่งวัยรุ่นตอนต้นที่อายุ 12-16 ปีและวัยรุ่นตอนปลาย 16-19 ปี นิกร ดุสิตสินและคณะ (2545) ได้แบ่งวัยรุ่นออกเป็น 2 ระยะเช่นกันคือวัยรุ่นตอนต้น 9-14 ปี และวัยรุ่นตอนปลาย14-19 ปี

วัยรุ่น (adolescence) อายุ 12-20 ปี ในเด็กหญิงเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจอย่างมาก เด็กหญิงเริ่มมีหน้าอกโตขึ้น สะโพกผาย เมื่ออายุ 10-11 ปี จะมีขนบริเวณอวัยวะเพศ (pubic hair)อายุ 11-13 ปี เริ่มมีประจำเดือน ส่วนเด็กชายจะมีขนาดของลูกอัณฑะโตขึ้น และมี pubic hair อายุ 12-16 ปี จะเริ่มมีการหลั่งอสุจิ (ejaculation) ในช่วง 13-17 ปีขนาดของอวัยวะเพศชายจะใหญ่ขึ้น (penis) การเปลี่ยนแปลงนี้จะส่งผลต่อสภาวะความสัมพันธ์กับผู้อื่น ทำให้วัยรุ่นไม่ค่อยน่ารัก ดูเก้งก้างขูดขูดตา นอกจากนี้ยังมีภาวะที่ขัดแย้งกับตนเอง โดยเด็กบางคนรู้สึกขัดแย้งทางจิตใจเป็นอย่างมาก เมื่อมีการฝันเปียก สำเร็จความใคร่ด้วยตัวเอง และการมีประจำเดือน อาการจะรุนแรงมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ถูกฝังมาก่อน

เพศของวัยรุ่น แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ วัยรุ่นตอนต้น วัยรุ่นตอนต้นหรือวัยแตกเนื้อหนุ่มแตกเนื้อสาว คือ ช่วงอายุ 9-13 ปีในผู้หญิง และ 11-15 ปีในผู้ชาย เป็นระยะที่มีการเจริญเติบโตทางร่างกายอย่างรวดเร็ว และมีการเปลี่ยนแปลงของรูปร่างอย่างมาก ทำให้ลักษณะความเป็นผู้หญิง ความเป็นผู้ชายเด่นชัดขึ้น เช่น ผู้หญิงจะมีสะโพกผาย ด้านมขยายใหญ่ขึ้น มีขนที่รักแร้และหัวหน่าว ส่วนผู้ชายก็มีขนขึ้นตามตัว หนวดเครา ขนรักแร้และขนที่หัวหน่าว มีลูกกระเดือกและเสียงห้าว นอกจากนั้นวัยรุ่นจะมีเหงื่อและไขมันมาก โดยเฉพาะไขมันบนใบหน้า ทำให้เป็นสิว และกลิ่นตัวแรง การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอีกอย่างคือ การพัฒนาของอวัยวะเพศและระบบสืบพันธุ์ สำหรับผู้ชายลูกอัณฑะจะโตขึ้น องคชาติมีขนาดและรูปร่างเหมือนของผู้ใหญ่ และสามารถหลั่งน้ำอสุจิ ส่วนผู้หญิงอวัยวะเพศก็จะมีขนาดรูปร่างเหมือนผู้ใหญ่เช่นกัน ในรังไข่ก็มีการพัฒนาจนกระทั่งตกไข่และมีประจำเดือน ดังนั้นวัยรุ่นถ้ามีเพศสัมพันธ์ก็อาจตั้งครรภ์ได้ วัยรุ่นมักขัดแย้งกับพ่อแม่และผู้ใหญ่ เพราะพ่อแม่หรือผู้ใหญ่มักคิดว่าเขาโตแล้ว ควรจะมีความรับผิดชอบมากกว่านี้ ขณะเดียวกันถ้าเขาแต่งตัวแบบหนุ่มสาวหรือประพฤติแบบผู้ใหญ่ เขาก็จะถูกหาว่าแก่แดด วัยรุ่นตอนกลางคือผู้หญิงอายุ 13-16 ปี และผู้ชายอายุ 14-17 ปี วัยนี้เด็กหนุ่มสาวจะเริ่มสนใจเพศตรงข้ามและมีนัดกัน เริ่มออกนอกบ้านเพื่อประลองชีวิตแบบผู้ใหญ่ ดังนั้นพวกเขาจึงอาจหาประสบการณ์ทางเพศจากการสัมผัส กอด จูบกันเมื่อมีโอกาส นอกจากนั้นเขายังต้องการการยอมรับในกลุ่มเพื่อน จึงอาจทำอะไรไม่เหมาะสมเพื่อให้เข้ากับเพื่อนได้ เช่น สูบบุหรี่ ดื่มสุรา หรือกระทั่งทดลองยาเสพติด และมี

เพศสัมพันธ์ วัยรุ่นตอนปลาย คือช่วงอายุ 16-20 ปีในผู้หญิง และอายุ 17-20 ปีในผู้ชาย เป็นช่วงที่ พัฒนาการด้านจิตใจ อารมณ์และวุฒิภาวะเกือบจะเรียบร้อยบริบูรณ์ วัยรุ่นส่วนใหญ่จะผ่านความ วุ่นวายต่างๆไปได้ไม่ยากนัก และเมื่อถึงช่วงปลายของวัยนี้ เขาจะมีความคิดลึกซึ้ง มีเหตุผล และอยู่ ในโลกความเป็นจริงมากขึ้น มีความเป็นตัวของตัวเอง มีจุดมุ่งหมายในชีวิต และมีแผนการใน อนาคต สามารถยอมรับความเป็นเพศของตน ละมีความรู้สึกทางเพศใดเพศหนึ่งค่อนข้างจะแน่นอน วมทั้งสามารถมีความรู้สึกผูกพันอย่างแน่นแฟ้นกับใครสักคนจนคู่รัก ทั้งหมดนี้เป็นความพร้อมที่จะ เผชิญกับชีวิตในวัยผู้ใหญ่ต่อไป (สุวิทนา อารีพรค 2550 : 126-129)

การแบ่งช่วงอายุของวัยรุ่นอาจไม่ยึดหลักชัดเจนเสมอไป อย่างไรก็ตาม นักจิตวิทยาได้แบ่ง ช่วงอายุของวัยรุ่นไว้เพื่อสะดวกในการศึกษา จึงให้เกณฑ์การแบ่งอายุแตกต่างกันไป ดังนี้

Hurlock (Hurlock, 1978 : 27-28 อ้างถึงใน ศจีพร พงษ์ผล 2546 : 10) แบ่งอายุของ วัยรุ่นเป็น 3 ระยะ ได้แก่ วัยก่อนวัยรุ่น อายุระหว่าง 10-12 ปี วัยรุ่นตอนต้น อายุระหว่าง 13-16 ปี และวัยรุ่นตอนปลาย อายุระหว่าง 17-20 ปี

Luella Cole (Luella Cole, 1980 อ้างถึงใน สุชา จันทร์โอม 2540 : 136) นักจิตวิทยาชาว อเมริกันแบ่งวัยรุ่นออกเป็น 3 ระยะ คือ วัยรุ่นตอนต้น เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 13-15 ปี เด็กชาย จะมีอายุระหว่าง 15-17 ปี วัยรุ่นตอนกลาง เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 15-18 ปี เด็กชายจะมีอายุ ระหว่าง 17-19 ปี และวัยรุ่นตอนปลาย เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 18-21 ปี เด็กชายจะมีอายุ ระหว่าง 19-21 ปี

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2545 : 327) แบ่งวัยรุ่นเป็น 3 ระยะ ได้แก่ วัยรุ่นตอนต้นอายุระหว่าง 12-15 ปี วัยรุ่นตอนกลาง อายุระหว่าง 16-17 ปี และวัยรุ่นตอนปลาย อายุระหว่าง 18-25 ปี

โดยทั่วไปนักวิชาการนิยมแบ่งวัยรุ่นออกเป็น 3 ช่วงวัยด้วยกัน โดยใช้อายุเฉลี่ยลักษณะ ทั่วไปของวัยรุ่น และพัฒนาการในแต่ละช่วงวัยเป็นเกณฑ์ ในการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษากับกลุ่ม ตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 17-19 ปี ซึ่งจัดอยู่ในช่วงของวัยรุ่นตอนปลายและมีพัฒนาการ ดังนี้

สุรางค์ ไคว้ตระกูล (2541 : 88) ได้อธิบายพัฒนาการทางบุคลิกภาพของวัยรุ่นตอนปลาย ไว้ว่า เป็นวัยที่สนใจตนเองอยากทราบว่าตนเป็นใคร ซึ่งเป็นคำถามที่ตอบได้ยาก เด็กวัยรุ่นจะมีความ เข้าใจในการเปลี่ยนแปลงร่างกายและยอมรับ ต้องมีความเข้าใจบทบาทของตนในสังคมและ ความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ถ้าเด็กวัยรุ่นสามารถจะตอบคำถามว่าตนคือใครก็จะไม่มีปัญหาในการ ปรับตัว เด็กจะมีความคิดเป็นของตนเองและไม่ตามอย่างเพื่อนในทางที่ผิด

Freud Duanc Schultz (Freud Duanc Schultz, 1990 : 66 อ้างถึงใน ศจีพร พงษ์ผล 2546 : 10) ได้อธิบาย วัยรุ่นอายุ 13-21 ปี อยู่ในช่วงระยะบรรลุนิติภาวะทางเพศ (sexual latency) เด็กจะเริ่มสนใจเพศตรงข้ามและพุ่งความสนใจไปยังคนอื่นๆ ที่อยู่แวดล้อมมากขึ้น ขั้นนี้เด็กจะลอง

เลียนแบบการดำรงชีวิตแบบผู้ใหญ่ เพราะเป็นวัยที่บุคลิกภาพกำลังสมบูรณ์และแก้ไขได้ยากหากพ้นวัยนี้ไป

นอกจากนี้ Erikson (Erikson, 1968 : 55-65 อ้างถึงใน ศจีพร พงษ์ผล 2546 : 10) เรียกวัยรุ่นที่อายุ 12-20 ปี ว่าอยู่ในช่วงของการค้นหาเอกลักษณ์หรือการสับสนในบทบาท (identity vs. role confusion) โดยเด็กที่ไม่รู้จักว่าตนคือใครจะเผชิญกับปัญหาที่อีริคสันเรียกว่า วิกฤตเอกลักษณ์ (identity crisis) เด็กจะรู้สึกสับสนในบทบาทของตนในสังคม มีปัญหาในการปรับตัวกับเพื่อนร่วมวัยทั้งเพศชายและเพศหญิง

เพ็ญวิไล ฤทธาคนานนท์ (2549 :181)ได้แบ่งวัยรุ่นตามความเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและสรีระ(Physical and Physiological Changes)

สามารถแบ่งวัยรุ่นออกเป็น 3 ระยะ คือ

1. วัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence) อายุ 11-14 ปี เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมากทั้งทางร่างกาย สรีระวิทยา (Physiology) และทางปัญญา
2. วัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescence) อายุ 14-15 ปี เป็นระยะที่มีการปรับตัวให้เข้ากับเปลี่ยนแปลงใหม่นี้
3. วัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence) อายุ 18-21 ปี เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงจากการเป็นเด็กสู่การเป็นผู้ใหญ่

จะเห็นได้ว่าการแบ่งระยะของวัยรุ่นที่แตกต่างกันนั้นมีช่วงอายุที่ซ้อนกัน ดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเนื่องจากว่าจะเป็นอายุอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย 18-21 ปี เป็นช่วงที่พัฒนาการด้านจิตใจ อารมณ์และวุฒิภาวะเกือบจะเรียบร้อยบริบูรณ์ และเมื่อถึงช่วงปลายของวัยนี้ เขาจะมีความคิดลึกซึ้ง มีเหตุผล และอยู่ในโลกความเป็นจริงมากขึ้น มีความเป็นตัวของตัวเอง มีจุดมุ่งหมายในชีวิต และมีแผนการในอนาคต สามารถยอมรับความเป็นเพศของตน ละมีความรู้สึกทางเพศใดเพศหนึ่งค่อนข้างจะแน่นอน รวมทั้งสามารถมีความรู้สึกผูกพันอย่างแน่นแฟ้นกับใครสักคนจนคู่รัก ทั้งหมดนี้เป็นความพร้อมที่จะเผชิญกับชีวิตในวัยผู้ใหญ่ต่อไป (สุวิทนา อารีพรพรค 2550 : 126-129)

พฤติกรรมทางเพศกับวัยรุ่น

ในช่วงระยะเวลาเข้าสู่วัยรุ่น สวมใหญ่จะเริ่มมีพฤติกรรมทางเพศเข้ามาเกี่ยวข้องซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจน คือ เริ่มให้ความสนใจตนเองและเด็กวัยรุ่นในวัยนี้จะเริ่มสนใจเพศตรงข้ามและต้องการให้เพศตรงข้ามสนใจตนเองเช่นกัน ดังนั้นเด็กวัยรุ่นทั้งเพศชายและเพศหญิงจะเริ่มพยายามที่จะดึงดูดความสนใจจากเพื่อนต่างเพศโดยเห็นจากการที่เด็กวัยรุ่นมักจะมีการแต่งกายตามสมัย

นิยมเพื่อให้เกิดจุดเด่นและเป็นที่น่าสนใจต่อเพศตรงข้ามหรือบางรายอาจแสดงความสามารถเฉพาะตัวออกมาให้เห็นเช่นการเล่นกีฬาการเล่นดนตรี เป็นต้น จากพฤติกรรมทางเพศต่างๆ เหล่านี้ก็จะนำไปสู่การคบเพื่อนต่างเพศและการไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศ (สุชาติ โสมประยูร, 2539:79)

ความสนใจในเพื่อนต่างเพศและการมีนัด (Heterosexual Interests and Dating) (เพ็ญวิไล 2549:209)

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีความสำคัญมากที่สุดในวัยรุ่นก็คือความสนใจในเพศตรงข้าม องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงมีดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางฮอร์โมนในระยะวัยรุ่นทำให้เกิดความรู้สึกทางเพศที่ดึงดูดชายหญิงเข้าหากัน
2. วัยรุ่นถือว่าการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศแสดงถึงความเป็นผู้ใหญ่จึงเป็นสิ่งมีคุณค่า
3. พ่อแม่และเพื่อนคาดหวังว่าวัยรุ่นจะสนใจเพศตรงข้าม

เมื่อถามวัยรุ่นว่าทำไมชอบมีนัด เหตุผลที่ได้คือ การมีนัดแสดงถึงเสรีภาพ ฐานะทางสังคม ความพึงพอใจทางเพศ ได้ร่วมกิจกรรมกับเพื่อน และเป็นกานาคู่ครองที่ถาวรต่อไป

ปัจจุบันพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในสังคมไทยมีการแสดงออกมากกว่าแต่ก่อนเนื่องจากความยึดมั่นในวัฒนธรรมของชาติในวัยรุ่นหย่อนยานลง ประกอบกับมีการถ่ายทอดวัฒนธรรมในเรื่องต่างๆ จากประเทศตะวันตกเข้ามาในสังคมไทย ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นไทยเช่น การแต่งกาย ความมีอิสระเสรีทางเพศ การคบเพื่อนต่างเพศหรือการเที่ยวเพื่อจางเพศ นับว่าวัยรุ่นมีอิสระเสรีภาพมากขึ้น ทำให้หนุ่มสาวมีโอกาสใกล้ชิดกันมากจนมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสมากขึ้น (พนม เกตุมาน, 2534:115)

เนื่องจากวัยรุ่นชอบทดลอง อยากรู้ อยากรู้อยากเห็น จึงมักจะมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส และคิดว่าสิ่งนี้เป็นแฟชั่น โดยไม่คิดถึงผลเสียที่อาจเกิดขึ้นตามมาภายหลัง วัยรุ่นปัจจุบันจึงกล้าที่จะมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสมากขึ้น ดังนั้นการให้การอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับเรื่องทางเพศแก่วัยรุ่นจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากเพื่อให้วัยรุ่นเข้าใจและปฏิบัติตนในเรื่องดังกล่าวให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม เรื่องความสนใจต่อเพื่อนต่างเพศของเด็กวัยรุ่นนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ดังนั้นในการคบเพื่อนต่างเพศของวัยรุ่นสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงเป็นประการสำคัญคือ จะต้องคบกันอยู่ในขอบเขตของขนบธรรมเนียมประเพณีที่ด้งามและเป็นที่ยอมรับของคนในสังคมไทย (วันทนีย์ วาสิกะสิน, 2526:27) การยึดถือวัฒนธรรมต่างชาติโดยละเลยวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมไทยนั้นย่อมก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในสังคมไทยได้

2. พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น (sexual behavior)

ตั้งแต่ปี 1960 เป็นต้นมาเจตคติในเรื่องเพศของชาวอเมริกันได้มีอิสระเสรีมากขึ้น โดยเฉพาะวัยรุ่นจะกลายเป็นคนไร้ศีลธรรม สื่อมวลชนก็มักจะนำเสนอบทบาทของผู้ที่มีเสรีทางเพศราวกับว่าวัยรุ่นทุกคนเป็นแบบนี้ ดังนั้นจึงมีนักวิจัยทางสังคมหลายคนที่ยกยอการศึกษาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นว่าต่างจากคนรุ่นก่อนจริงหรือไม่ ข้อมูลของ Schofield และ Reiss ยืนยันว่า วัยรุ่นปัจจุบันไม่ได้มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานมากไปกว่าในอดีต อย่างไรก็ตามผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่าแม้ไม่ได้มีการปฏิวัติทางเพศในอเมริกา แต่พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นก็มีการเปลี่ยนแปลงอย่างช้าๆ วัยรุ่นปัจจุบันมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องทางเพศมากกว่าในอดีต (เพ็ญวิไล ฤทธาณานนท์, 2549:218)

การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส

สาเหตุของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส

การมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสเป็นพฤติกรรมที่ได้รับการกล่าวถึงมากในวัยรุ่นที่เป็นนักเรียนนักศึกษา เนื่องจากการได้รับวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามากการถูกเนื้อต้องตัวกันระหว่างชายหญิงเป็นเรื่องที่กระทำได้อย่างเปิดเผย จึงมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส (วันทนีย์ วาสิกะสิน อ่างในอทิติ นาศิริรักษ์, 2550 : 8)

สาเหตุของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสเนื่องมาจาก

1. เป็นการตอบสนองของความต้องการทางเพศ และสนองความพอใจทางด้านร่างกายและจิตใจ
2. เป็นการพิสูจน์ว่ามีความสามารถทางเพศ ไม่เป็นผู้มีความผิดปกติทางเพศ
3. เป็นการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่ภาวะสมรส หรือเป็นการปรับความต้องการทางเพศของทั้งสองฝ่ายให้เข้ากันได้
4. เป็นการผูกมัดฝ่ายตรงข้าม หรือสำหรับผู้หญิงบางครั้งเป็นเพราะความรักเพศตรงข้าม
5. เป็นการทำตามความยินยอมของสังคมในปัจจุบัน

วิทยา นาควัชระ (2527 : 33-34) กล่าวถึง สาเหตุที่วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสไว้ดังนี้ คือ

1. วัยรุ่นชอบทดลอง อยากรู้ อยากเห็น ดังนั้นจึงมีพฤติกรรมมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส
2. วัยรุ่นทนการอดอ้อนของอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้ ซึ่งส่วนใหญ่ฝ่ายชายจะเป็นฝ่ายอดอ้อนให้ฝ่ายหญิงใจอ่อน
3. วัยรุ่นคิดว่าเป็นแพชชั่น เมื่อคบกันเป็นแพชชั่นก็ต้องมีการได้เสีย
4. วัยรุ่นอยากได้ความรู้สึกเป็นเจ้าของซึ่งกันและกัน ซึ่งเกิดได้ทั้งหญิงและชาย
5. วัยรุ่นรู้สึกที่ตนเองมีค่าเป็นที่ต้องการของอีกฝ่าย

6. วัคซีนมีแรงผลักดันจากฮอริโมน และสัญชาตญาณของการสืบพันธุ์
7. เพศสัมพันธ์ที่ให้โทษ

การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่รับผิดชอบ นอกจากจะทำให้ฝ่ายหญิงตั้งครรภ์แล้ว มันยังทำให้ติดโรคทางโรค หรือ STD (Sexually transmitted diseases) การติดโรคที่รักษาได้ เช่น กอนอเรีย Chlamydia และ ซิฟิลิส ทำให้มีผลข้างเคียงคือ กอนอเรีย กับ Chlamydia ทำให้กระดูกเชิงกรานอักเสบ (Pelvis Inflammatory Disease) ส่วนซิฟิลิส ถ้าไม่รักษาก็ตายได้ โรคที่ติดแล้วเปอร์เซ็นต์ของความตายสูงมากคือโรคเอดส์ (AIDS/ Acquired immunodeficiency syndrome) ปัญหาของโรคเอดส์ และ วัคซีนไทยในปัจจุบันก็คือ วัคซีนส่วนใหญ่มีเพศสัมพันธ์กันเอง และถือว่าปลอดภัย จึงไม่มีการป้องกันโรค เป็นที่คาดการณ์กันว่าการติดโรคเอดส์ ในหมู่วัยรุ่นไทยจะเพิ่มขึ้น และจะไปออกอาการเมื่อเป็นผู้ใหญ่ การอยู่กันโดยไม่ได้แต่ง (cohabit) ปრაกฏการณ์ของการอยู่โดยไม่ได้แต่ง ได้เกิดขึ้นในสังคมหลายสังคมในโลกรวมทั้งประเทศไทยด้วย ในตะวันตกวิกฤตเศรษฐกิจได้กลายเป็นข้ออ้างที่ทำให้คนอยู่กันโดยไม่ได้แต่ง โดยอ้างว่า “เพื่อทดสอบกันว่าจะอยู่กันยืดยาวไหม” ผลก็คือว่าในตะวันตกมีพวกหนึ่งบอกว่าในอนาคตจะแต่ง ส่วนอีกพวกหนึ่งบอกว่าไม่แต่ง สังคมไทยน่าจะมีคู่อย่างนี้แต่น้อยกว่า ทั้งนี้เพราะชายไทยยังคงทำใจไม่ได้กับหญิงที่ง่ายกับตัวเอง ความเสียหายจึงเกิดขึ้นมากกว่าแก่ฝ่ายหญิง

แม้ในสังคมตะวันตกการสำรวจยังพบว่าคู่ที่อยู่ด้วยกันโดยไม่ได้แต่งหรืออยู่ก่อนแต่งจะมีอัตราหย่าร้างสูงกว่าคนแต่งงานธรรมดา สาเหตุก็เพราะว่าพวกนี้ชอบละเมิดกฎประเพณีของสังคมอยู่แล้ว การละเมิดคูชีวิตจึงไม่ยากนักที่จะทำสังคมไทยนั้นยังมีประเพณีที่รับการอยู่โดยไม่ได้แต่ง ที่น่าเศร้าก็คือ ฝ่ายหญิงมีแนวโน้มที่จะถูกทิ้ง ในขณะที่ชายไทยยังหมายปองที่จะมีเจ้าสาวเป็น vergin อยู่ ชายหลายคนจึงอาจจะรังเกียจหญิงที่เคยผ่านผู้ชายมาแล้ว สรุปแล้วก็คือว่า ฝ่ายหญิงเสียเปรียบ เว้นแต่เสียว่า เธอพวกนั้นอาจจะไม่แคร์

พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่นถือเป็นปัญหาสำคัญในหลายประเทศ เช่น การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ปัญหาการฆ่าตัวตาย พฤติกรรมทางเพศและการตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนา เป็นต้น จากลักษณะเป็นที่พบในวัยรุ่นประกอบกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ มีศูนย์การค้า ร้านอาหาร สถานบริการ และสถานเริงรมย์รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มากมาย สิ่งเหล่านี้อาจทำให้วัยรุ่นมีโอกาสปฏิบัติพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ โดยเฉพาะปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นที่นำมาซึ่งโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์และการทำแท้งโดยผิดกฎหมาย ถือเป็นปัญหาที่สมควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

จึงได้มีผู้สนใจศึกษาและให้ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และสถานการณ์พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่นของประเทศไทยไว้ ดังนี้

ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศไว้ดังนี้

Deering (Deering, 1993 : 68-96 อ้างถึงใน อรุษา จันทรวิจู 2544 : 23) ระบุว่า พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติทางเพศที่ก่อให้เกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เช่น การมีเพศสัมพันธ์เมื่ออายุเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นตอนต้น คือ ตั้งแต่อายุ 13 ปี การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย การดื่มสุราก่อนการมีเพศสัมพันธ์หรือการมีคู่นอนจำนวนมาก เป็นต้น

สร้อยวลัย สุขดา (2543 : 4) กล่าวว่า พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หมายถึง พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส เช่น การแต่งกายล่อแหลม การเที่ยวสถานเริงรมย์ การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์ การใช้สื่อกระตุ้นความรู้สึกทางเพศรวมถึงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส

จากการที่กล่าวมาสรุปได้ว่า พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ คือ การปฏิบัติที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การทำแท้งโดยผิดกฎหมาย ตลอดจนการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมต่างๆ เช่น การแต่งกายล่อแหลม การใช้สิ่งเสพติด การถูกเนื้อต้องตัวจับมือถือแขนกับเพศตรงข้าม การไปเที่ยวสถานเริงรมย์ การใช้สื่อกระตุ้นความรู้สึกทางเพศ เป็นต้น

สถานการณ์พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นในประเทศไทย

ปัญหาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการตั้งครรภ์เมื่อไม่พร้อม การลักลอบทำแท้งเถื่อน และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปรัชญาการณที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเป็นเครื่องชี้วัดให้เห็นว่า "พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น" กำลังมีปัญหา

ข้อเท็จจริงบางประการเกี่ยวกับสถานการณ์ทางเพศของวัยรุ่นไทย จากการสำรวจของ "ดูเร็กซ์ โกลบอล เซ็กซ์ เซอร์เวย์ 1999" ได้ทำการสำรวจพฤติกรรมและเจตคติด้านเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นอายุ 16-21 ปี รวมทั้งหมด 4,200 คน ใน 14 ประเทศทั่วโลก ผลปรากฏว่า วัยรุ่นไทยครอบครัวยุโรปในเรื่องต่อไปนี้เป็น นิยมมีคู่นอนมากกว่า 1 คน ค่าเฉลี่ย "สูงที่สุดในโลก" คือ มีสูงถึงร้อยละ 52 (ค่าเฉลี่ยทั่วโลก ร้อยละ 34) เริ่มเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา "ช้าที่สุดในโลก" คือ เมื่ออายุ 13.5 ปี (ค่าเฉลี่ยทั่วโลก คือ 12.2) มีการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก "น้อยที่สุดในโลก" เพียงร้อยละ 23 (ค่าเฉลี่ยทั่วโลก ร้อยละ 57) ส่วนพ่อแม่ของเด็กวัยรุ่นไทยครอบครัวยุโรปเรื่องมีบทบาทในการสอนเรื่องเพศแก่ลูก "น้อยที่สุดในโลก" คือ มีเพียงร้อยละ 1 เท่านั้น (ค่าเฉลี่ยทั่วโลก คือ ร้อยละ 12) ส่วนผลสำรวจจากสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์

ครั้งแรกที่อายุเฉลี่ยประมาณ 14-18 ปี และมีเพศสัมพันธ์กับคู่มากกว่าหญิงบริการทางเพศในกลุ่มคนโสดมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานในอัตราเพิ่มมากขึ้น เยาวชนหญิงในเขตเมืองเกือบครึ่งหนึ่งมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน วัยรุ่นชายหญิงในปัจจุบันเชื่อว่าชายหญิงมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานมากขึ้น วัยรุ่นหญิงยอมรับแนวคิดการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานมากขึ้น และมีแนวโน้มว่าวัยรุ่นจะมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเมื่ออายุน้อยลงเรื่อยๆ (นิตยสารสารคดี : 2548) และจากการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ ตั้งแต่ปี 2543 จนถึงปี 2546 พบว่า กลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมทางเพศเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนชายที่มีประสบการณ์ทางเพศเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน จากร้อยละ 11-22 ในปี 2543 เป็นร้อยละ 15-38 ในปี 2546 อีกทั้งอายุของการมีเพศสัมพันธ์ในครั้งแรกก็น้อยลง และจากการศึกษาขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization) พบว่า วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเมื่ออายุ 15-19 ปี ซึ่งส่งผลให้วัยรุ่นมีการติดเชื้อโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์มากขึ้น จากรายงานสถานการณ์โรคของกองกามโรคกระทรวงสาธารณสุข พบว่า กลุ่มอายุที่ป่วยเป็นกามโรค สูงสุดคือ กลุ่มอายุ 15-24 ปี พบถึงร้อยละ 30 เป็นกลุ่มนักเรียนนักศึกษา ร้อยละ 2 และจากข้อมูลการรายงานผู้ป่วยเอดส์และผู้ติดเชื้อที่มีอาการของกองควบคุมโรคเอดส์ พบว่า มีผู้ป่วยเอดส์ที่เป็นนักเรียนร้อยละ 1 ของจำนวนผู้ป่วยทั้งหมด (อุบลรัตน์ ธนรุจิวงศ์ : 2547)

จากสถานการณ์และแนวโน้มของปัญหาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นทำให้มีผู้สนใจที่จะศึกษาว่าปัญหาพฤติกรรมทางเพศนั้นมีสาเหตุมาจากปัจจัยต่างๆ ในด้านใดบ้างเพื่อจะที่สามารถนำไปใช้ในการปรับแผนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมทางเพศในวัยรุ่นต่อไป

การมีความสัมพันธ์ทางเพศนั้นอาจนำมาซึ่งการยอมรับทางด้านร่างกายและอารมณ์ แต่ก็อาจนำมาซึ่งความเสี่ยงหลายรูปแบบเช่น ทางร่างกาย สังคม และทางจิตวิทยา ทางร่างกายก็คือการตั้งครรภ์โดยไม่ถึงประสงค์ และมีโอกาสที่จะติดเชื้อกามโรค หรือโรคเอดส์ได้ ส่วนทางจิตวิทยานั้นมีคนเป็นจำนวนมากที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสและมีความรู้สึกผิดหรือไม่สบายใจอยู่ในระดับต่างๆ กัน ส่วนทางสังคม การที่คนคนหนึ่งมีความสัมพันธ์ทางเพศต่อกัน นั้นค่านิยมทางสังคมของคนทั่วๆ ไปมักจะมองว่าเป็นสิ่งไม่ดี และไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม ดังนั้นการที่วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสนั้นจึงมีโอกาสนำไปสู่การตั้งครรภ์นอกสมรสหรือการมีบุตรโดยไม่พึงประสงค์ ซึ่งจะเป็นผลกระทบต่อทางร่างกาย อารมณ์ และกระดำเนินชีวิตของวัยรุ่นในอนาคตอีกด้วย

3. เจตคติ(Attitude)

ความหมายของเจตคติ

สุชา จันทรโสม และ สุรางค์ จันทรโสม (2520:104) ให้ความหมายเจตคติ คือความรู้สึกหรือท่าทีของบุคคลที่มีต่อบุคคล วัตถุสิ่งของ หรือสถานการณ์ต่างๆ ความรู้สึก หรือท่าทีที่จะเป็นไปในทำนองที่พึงพอใจ หรือไม่พอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้

สงวนศรี วิรัชชัย (2527:61) ให้ความหมายเจตคติ คือสภาพความคิด ความเข้าใจและความรู้สึกเชิงประเมินที่มีต่อสิ่งต่างๆ(วัตถุ สถานการณ์ ความคิด ผู้คน ฯลฯ) ซึ่งทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งนั้น ในลักษณะเฉพาะตัวตามทิศทางของเจตคติที่มีอยู่

ชม ภูมิภาค (2516:64) ให้ความหมายเจตคติ คือวิถีทางที่บุคคลเกิดความรู้สึกต่อบางสิ่งบางอย่าง คำจำกัดความเช่นนี้มีใช้จำกัดความเชิงวิชาการมากนักแต่หากเราจะพิจารณาโดยละเอียดแล้วเราก็พอจะมองเห็นความหมายของมันลึกซึ้งชัดเจนพอดูเมื่อพูดว่าคือความรู้สึกต่อสิ่งนั้น ก็หมายความว่าเจตคตินั้นมีวัตถุ วัตถุที่เจตคติจะมุ่งตรงต่อนั้นจะเป็นอะไรก็ได้ อาจจะเป็นบุคคล สิ่งของ สถานการณ์ นโยบายหรืออื่นๆ อาจจะเป็นได้ทั้งนามธรรมและรูปธรรม ดังนั้นวัตถุแห่งเจตคตินั้นอาจจะเป็นอะไรก็ได้ที่คนรับรู้หรือคิดถึง

“เจตคติ” คือ สภาพความรู้สึกทางด้านจิตใจที่เกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ของบุคคลอันเป็นผลทำให้เกิดมีท่าทีหรือมีความคิด เห็นรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ เห็นหรือไม่เห็นด้วย เจตคติมี ๒ ประเภทคือ เจตคติทั่วไป เจตคติเฉพาะอย่าง

COLLINS (1970:68) ให้ความหมายเจตคติ คือการที่บุคคลตัดสินในสิ่งต่างๆว่าดี -ไม่ดี เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย ยอมรับได้-ยอมรับไม่ได้

ROKEACH (1970:10) ให้ความหมายเจตคติ คือการผสมผสานหรือจัดระเบียบของความเชื่อที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือสถานการณ์หนึ่งสถานการณ์ใดผลรวมของความเชื่อนี้จะเป็นตัวกำหนดแนวทางของบุคคลในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ

BELKIN และ HKYDELL (1979:13) ให้ความหมายเจตคติ คือ แนวโน้มที่บุคคลจะตอบสนอง ในทางที่เป็นความพอใจ ไม่พอใจ ต่อผู้คน เหตุการณ์ และสิ่งต่างๆอย่างสม่ำเสมอและคงที่

ดังนั้นอาจสรุปความหมายของเจตคติ คือ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดๆ ซึ่งแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมในลักษณะชอบ ไม่ชอบ อาจเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย พพอใจ ไม่พอใจ ต่อสิ่งใดๆ ในลักษณะเฉพาะตัวตามทิศทางของเจตคติที่มีอยู่ และทำให้จะเป็นตัวกำหนดแนวทางของบุคคลในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนอง

องค์ประกอบของเจตคติ

องค์ประกอบของเจตคติที่สำคัญ 3 ประการ คือ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2509 :505-506)

1. การรู้ (COGNITION) ประกอบด้วยความเชื่อของบุคคลที่มีต่อเป้าหมาย เจตคติ เช่น เจตคติต่อลัทธิคอมมิวนิสต์ สิ่งสำคัญขององค์ประกอบนี้ก็คือ จะประกอบด้วยความเชื่อที่ได้ประเมินค่าแล้วว่าน่าเชื่อถือหรือไม่น่าเชื่อถือ ดีหรือไม่ดี และยังรวมไปถึง ความเชื่อในใจว่าควรจะมีปฏิกิริยาตอบโต้อย่างไรต่อเป้าหมายเจตคตินั้นจึงจะเหมาะสมที่สุด ดังนั้น การรู้และแนวโน้มพฤติกรรมจึงมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด

2. ความรู้สึก (FEELING) หมายถึง อารมณ์ที่มีต่อเป้าหมาย เจตคติ นั้น เป้าหมายจะถูกมองด้วยอารมณ์ชอบหรือไม่ชอบ ถูกใจหรือไม่ถูกใจ ส่วนประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึกนี้เองที่ทำให้บุคคลเกิดความตึงเครียด ซึ่งอาจกระตุ้นให้มีปฏิกิริยาตอบโต้ได้ หากมีสิ่งขัดกับความรู้สึกมากกระทบ

3. แนวโน้มพฤติกรรม (ACTION TENDENCY) หมายถึง ความพร้อมที่จะมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับเจตคติ ถ้าบุคคลมีเจตคติที่ดีต่อเป้าหมาย เขาจะมีความพร้อมที่จะมีพฤติกรรมช่วยเหลือหรือสนับสนุนเป้าหมายนั้น ถ้าบุคคลมีเจตคติในทางลบต่อเป้าหมาย เขาก็จะมีความพร้อมที่จะมีพฤติกรรมทำลาย หรือทำร้าย เป้าหมายนั้นเช่นกัน

การเกิดเจตคติ และเจตคติเกิดจากอะไร

เจตคติเกิดจากการเรียนรู้ของบุคคล ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด หากแต่ว่าจะชอบหรือไม่ชอบสิ่งใดต้องภายหลัง เมื่อตนเองได้มีประสบการณ์ในสิ่งนั้น ๆ แล้ว ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่าเจตคติเกิดขึ้นจากเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การรวบรวมความคิดอันเกิดจากประสบการณ์หลาย ๆ อย่าง
2. เกิดจากความรู้สึกที่ร่อยพิ่มพิจ
3. เกิดจากการเห็นตามคนอื่น

ชม ภูมิภาค (2516:66-67) ได้อธิบายเรื่องการเกิดเจตคติว่าเกิดจากการเรียนรู้และโดยมากก็เป็นการเรียนรู้ทางสังคม(social learning)ดังนั้นปัจจัยที่ทำให้เกิดเจตคติจึงมีหลายประการเช่น

1. ประสบการณ์เฉพาะ เมื่อคนเราได้รับประสบการณ์ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอาจจะมีลักษณะในรูปแบบที่ผู้ได้รับรู้สึกว่าได้รางวัลหรือถูกลงโทษ ประสบการณ์ที่ผู้รู้สึกเกิดความพึงพอใจย่อมจะทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้นแต่ถ้าเป็นประสบการณ์ที่ไม่เป็นที่พึงพอใจก็ย่อมจะเกิดเจตคติที่ไม่ดี

2. การสอน การสอนนั้นอาจจะเป็นทั้งแบบที่เป็นแบบแผนหรือไม่เป็นแบบแผนก็ได้ซึ่งเราได้รับจากคนอื่น องค์การที่ทำหน้าที่สอนเรามีมากมายอาทิเช่น บ้าน วัด โรงเรียน สื่อมวลชน สัมพันธ์อย่างใกล้ชิด

2. ความรู้สึก (FEELING) หมายถึง อารมณ์ที่มีต่อเป้าหมาย เจตคติ นั้น เป้าหมายจะถูกมองด้วยอารมณ์ชอบหรือไม่ชอบ ถูกใจหรือไม่ถูกใจ ส่วนประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึกนี้เองที่ทำให้บุคคลเกิดความตึงเครียด ซึ่งอาจกระตุ้นให้มีปฏิกิริยาตอบโต้ได้ หากมีสิ่งขัดกับความรู้สึกมากกระทบ

3. แนวโน้มพฤติกรรม (ACTION TENDENCY) หมายถึง ความพร้อมที่จะมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับเจตคติ ถ้าบุคคลมีเจตคติที่ดีต่อเป้าหมาย เขาจะมีความพร้อมที่จะมีพฤติกรรมช่วยเหลือหรือสนับสนุนเป้าหมายนั้น ถ้าบุคคลมีเจตคติในทางลบต่อเป้าหมาย เขาก็จะมีความพร้อมที่จะมีพฤติกรรมทำลาย หรือทำร้าย เป้าหมายนั้นเช่นกัน

การเกิดเจตคติ และเจตคติเกิดจากอะไร

เจตคติเกิดจากการเรียนรู้ของบุคคล ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด หากแต่ว่าจะชอบหรือไม่ชอบสิ่งใดต้องภายหลัง เมื่อตนเองได้มีประสบการณ์ในสิ่งนั้น ๆ แล้ว ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่าเจตคติเกิดขึ้นจากเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การรวบรวมความคิดอันเกิดจากประสบการณ์หลาย ๆ อย่าง
2. เกิดจากความรู้สึกที่รุ่มร่ามใจ
3. เกิดจากการเห็นตามคนอื่น

ชม ภูมิภาค (2516:66-67) ได้อธิบายเรื่องการเกิดเจตคติว่าเกิดจากการเรียนรู้และโดยมากก็เป็นการเรียนรู้ทางสังคม(social learning)ดังนั้นปัจจัยที่ทำให้เกิดเจตคติจึงมีหลายประการเช่น

1. ประสบการณ์เฉพาะ เมื่อคนเราได้รับประสบการณ์ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอาจจะมีลักษณะในรูปแบบที่ผู้ได้รับรู้สึกว่าได้รางวัลหรือถูกลงโทษ ประสบการณ์ที่ผู้รู้สึกเกิดความพึงพอใจย่อมจะทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้นแต่ถ้าเป็นประสบการณ์ที่ไม่เป็นที่พึงพอใจก็ย่อมจะเกิดเจตคติที่ไม่ดี

2. การสอน การสอนนั้นอาจจะเป็นทั้งแบบที่เป็นแบบแผนหรือไม่เป็นแบบแผนก็ได้ซึ่งเราได้รับจากคนอื่น องค์การที่ทำหน้าที่สอนเรามีมากมายอาทิเช่น บ้าน วัด โรงเรียน สื่อมวลชนต่างๆ เรามักจะได้รับเจตคติที่สังคมมีอยู่และนำมาขยายตามประสบการณ์ของเราการสอนที่ไม่เป็นแบบแผนนั้นส่วนใหญ่เริ่มจากครอบครัวตั้งแต่เด็ก ๆ มาแล้วพ่อแม่พี่น้องมักจะบอกเราว่าสิ่งนั้นไม่ดีสิ่งนี้ไม่ดีหรือใครควรทำอะไรมีความสำคัญอย่างไร การสอนส่วนมากเป็นแบบยัดทะนานและมักได้ผลดีเสียด้วยในรูปแบบการปลูกฝังเจตคติ

3. ตัวอย่าง(Model)เจตคติบางอย่างเกิดขึ้นจากการเลียนแบบในสถานการณ์ต่างๆเราเห็นคนอื่นประพฤติ เราเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมคนอื่นออกมาเป็นรูปของเจตคติถ้าเรายอมรับนับถือหรือ

เคารพคนๆนั้นเราก็มักจะยอมรับความคิดของเขาตามที่เราเข้าใจ เช่น เด็กชายแดงเห็นบิดาดูรายการกีฬาทางโทรทัศน์ประจำเขาก็จะแปลความหมายว่ากีฬา นั้นเป็นเรื่องน่าสนใจและจะต้องดูหรือถ้าเขาเห็นพ่อแม่ระมัดระวังต่อชุดรับแขกในบ้านมากกว่าของที่อยู่ในสนามหญ้าหลังบ้านเขาก็จะเกิดความรู้สึกว่าการในบ้านต้องระวังรักษาเป็นพิเศษซึ่งการเรียนรู้เช่นนี้พ่อแม่ไม่จำเป็นต้องพูดว่าอะไรเลย เด็กจะเฝ้าสังเกตการณ์ปฏิบัติของพ่อแม่ต่อบุคคลอื่นอย่างถึถ้วนจะเรียนรู้ว่าใครควรคบใครควรนับถือ ใครไม่ควรนับถือ

4. ปัจจัยที่เกี่ยวกับสถาบัน ปัจจัยทางสถาบันมีอยู่เป็นอันมากที่มีส่วนสร้างสนับสนุนเจตคติของเราตัวอย่างเช่น การปฏิบัติตนในวัด ในโบสถ์ การแต่งกายของคนในสถานการณืทางสังคมต่างๆ เป็นสิ่งให้แนวเจตคติของคนเราเป็นอันมาก

สภาวะที่มีผลต่อการก่อเกิดของเจตคตินั้นมีหลายอย่าง อาทิเช่น

ประการแรกขึ้นอยู่กับการศึกษาที่เราคิดว่าเราเป็นพวกเดียวกัน(identification)เด็กที่ยอมรับว่าตนเองเป็นพวกเดียวกับพ่อแม่ย่อมจะรับเจตคติของพ่อแม่ง่ายขึ้น หรือที่โรงเรียนหากเด็กถือว่าครูเป็นพวกเดียวกับตนเด็กย่อมจะรับความเชื่อถือหรือเจตคติของครู

ประการที่สองขึ้นอยู่กับว่าเจตคตินั้นคนอื่นเป็นจำนวนมากเชื่ออย่างนั้นหรือคิดอย่างนั้น (uniformity)การที่เราจะมีเจตคติเข้ากลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้นั้นอาจจะมีสาเหตุอื่นอีก เช่นโอกาสที่จะได้รับเจตคติแตกต่างกันนั้นไม่มีประการหนึ่งอีกประการหนึ่งหากไม่เห็นด้วยกับส่วนใหญ่เราเกิดความรู้สึกว่าส่วนใหญ่ปฏิเสธเรานอกจากนี้ประการที่สามการที่เราจะมีเจตคติตรงกับคนอื่นทำให้เราพูดติดต่อกับคนอื่นเข้าใจ เมื่อเราเจริญเติบโตจากเด็กเป็นผู้ใหญ่นั้นแน่ที่สุดที่เราจะพบความแตกต่างของเจตคติมากมาย ในบ้านนั้นนับว่าเป็นแหล่งเกิดเจตคติตรงกันที่สุดแต่พอมีเพื่อนฝูงเราจะเห็นว่าเจตคติของเพื่อนฝูงและของพ่อแม่ของเขาแตกต่างกันบ้าง ในโรงเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับการศึกษาชั้นสูงเราจะพบความแตกต่างของเจตคติมากมายดังนั้นเราจะเห็นได้ว่าเจตคติแรกๆที่เราได้รับนั้นค่อนข้างจะคงทนถาวร เจตคตินั้นมักจะสามารถนำไปใช้กับสถานการณ์ใหม่ที่คล้ายกันเช่น คนที่มีพ่อดุขันเข้มงวดเขาจะเกิดความมุ่งร้ายต่อพ่อ อาจจะคิดว่าผู้บังคับบัญชา นั้นดุขันเข้มงวดและเกิดความมุ่งร้ายต่อผู้บังคับบัญชาก็ได้หรือคนงานที่ไม่ชอบหัวหน้างาน อาจจะนำความไม่ชอบนั้นไปใช้ต่อบริษัทหรือเกลียดบริษัทไปด้วย

ลักษณะของเจตคติ

ทิตยา สุวรรณชฎ (2520:602-603) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของเจตคติ 4 ประการ คือ

(1) เจตคติ เป็นสภาวะก่อนที่พฤติกรรมได้ตอบ (PREDISPOSITION TO RESPOND) ต่อเหตุการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะหรือจะเรียกว่าสภาวะพร้อมที่จะมีพฤติกรรมจริง

(2) เจตคติ จะมีความคงตัวอยู่ในช่วงระยะเวลา (PERSISTENCE OVERTIME) แต่มิได้หมายความว่าไม่มีเปลี่ยนแปลง

(3) เจตคติ เป็นตัวแปรหนึ่ง นำไปสู่ความสอดคล้องระหว่าง พฤติกรรม ความรู้สึกนึกคิดไม่ จะเป็นการแสดงออกโดยวาจา หรือการแสดงความรู้สึก ตลอดจนการที่จะต้องเผชิญหรือ หลีกเลี่ยงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

(4) เจตคติ มีคุณสมบัติของแรงจูงใจ ในอันที่จะทำให้บุคคลประเมิณผล หรือเลือกสิ่งใดสิ่ง หนึ่ง ซึ่งหมายความต่อไปถึงการกำหนดทิศทางของพฤติกรรมจริงด้วย

เจตคตินับว่าเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการทำงานอย่างหนึ่ง นอกจากความพร้อมและ การจูงใจ บุคคลที่มีเจตคติที่ดีต่อการทำงานจะช่วยให้ทำงานได้ผลทั้งนี้เพราะเจตคติเป็นต้นกำเนิด ของความคิดและการแสดงการกระทำออกมานั่นเอง

กล่าวโดยสรุป เจตคติ เป็นลักษณะทางจิตของบุคคลที่เป็นแรงขับแรงจูงใจของ บุคคล แสดงพฤติกรรมที่จะแสดงออกไปในทางต่อต้านหรือสนับสนุน ต่อสิ่งนั้นหรือสถานการณ์ นั้น ถ้าทราบเจตคติของบุคคลใดที่สามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลนั้นได้ โดยปกติคนเรามัก แสดงพฤติกรรมในทิศทางที่สอดคล้องกับเจตคติที่มีอยู่

อย่างไรก็ดีเจตคติเมื่อเกิดขึ้นแล้วอาจจะมีลักษณะที่ค่อนข้างถาวร และคงทน ความรังเกียจ เดียดฉันท์ที่เรียนรู้ในวัยเด็กอาจจะคงอยู่ต่อไปจนชั่วชีวิต เจตคติทางการเมือง ศาสนาและอื่นๆมักจะ มีความคงทนเป็นอันมาก สาเหตุที่ทำให้เจตคติบางอย่างมีความคงทนอาจมีสาเหตุดังต่อไปนี้

1. เนื่องจากเจตคตินั้นเป็นแนวทางปรับตัวได้อย่างพอเพียงคือ ตรวจจับที่สถานการณ์นั้น ยังสามารถจะใช้เจตคติเช่นนั้นในการปรับตัวอยู่เจตคตินั้น ก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงเนื่องจากไม่ สามารถที่จะใช้ได้เนื่องจากสถานการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปแล้วเจตคตินั้นก็มักจะเปลี่ยนแปลงไปด้วย ตัวอย่างเช่น ในสหรัฐอเมริกาคนส่วนใหญ่มักจะคัดค้านการช่วยเหลือของรัฐบาลอย่างรุนแรง แต่พอ เกิดเศรษฐกิจตกต่ำอย่างรุนแรงก็อาจจะรับความช่วยเหลือของรัฐบาลมากขึ้น

2. เหตุที่เจตคติไม่เปลี่ยนแปลงง่ายก็เพราะว่าผู้มีเจตคตินั้นจะไม่ยอมรับรู้สิ่งยกเว้นใดๆ เหตุการณ์เช่นนี้เรียกว่า Selective perception เช่น คนที่เกลียดยิว เกิดความคิดว่าพวกยิวนี้ขี้เหนียว เอารัดเอาเปรียบต่อมามียิวมาอยู่บ้านใกล้ๆ ทั้งๆที่ยิวคนนั้นแสนจะดีเป็นกันเองให้ความช่วยเหลือ เราดีเจตคติของเรามีอยู่เดิมจะไม่ยอมรับรู้ความดีของยิวเช่นนั้นดังนั้นเจตคติจึงไม่เปลี่ยน

3. สาเหตุอีกอย่างหนึ่งคือความภักดีต่อหมู่กลุ่มที่เราเป็นสมาชิกคนเราไม่อยากจะเชื่อว่า ทรยศต่อพวก ตัวอย่างเช่น หญิงสาวถูกอบรมมาในครอบครัวซึ่งเคร่ง ไม่ยอมให้เล่นการพนัน สูบ บุหรี่เพราะการกระทำเช่นนั้นครอบครัวถือว่าเป็นการกระทำมิใช่วิสัยสตรีที่ดี ที่จะพึงกระทำ ต่อมา แม้ว่าจะมีโอกาสที่จะกระทำได้ แต่ไม่ทำ เพราะเห็นว่าขัดต่อเจตคติของพ่อแม่ที่เคยสั่งสอนไว้

4. ความต้องการป้องกันตนเอง บุคคลที่ไม่ยอมเปลี่ยนเจตคติที่เขาอยู่เดิมนั้นอาจ เนื่องจากเหตุผลว่าหากเขาเปลี่ยนแปลงแล้วจะทำให้คนอื่นเห็นว่าเขาอ่อนแอ เช่น คนขายของเสนอ

วิธีการขายใหญ่ให้หัวหน้า หัวหน้าเห็นว่าดีเหมือนกันแต่ไม่ยอมรับเพราะเห็นว่าเป็นเรื่องที่ทำให้คนอื่นเห็นหัวหน้าไม่มีความสามารถ

5. การได้รับการสนับสนุนจากสังคมนั้นคือการที่เราเชื่ออย่างนั้นมีเจตคติอยู่อย่างนั้นเรายังได้รับการสนับสนุนกับคนที่มีความเชื่ออย่างเดียวกับเราอยู่

หน้าที่และประโยชน์ของเจตคติ

Katz (อ้างในนพมาศ 2534:130) มองว่าเจตคติมีประโยชน์และหน้าที่ คือ

(1) เป็นประโยชน์โดยการเป็นเครื่องมือ ปรับตัว และเป็นประโยชน์ในการใช้เพื่อทำการต่างๆ

(2) ทำประโยชน์โดยการป้องกัน สภาวะจิตใจ หรือปกป้องสภาวะจิตของบุคคล (EGODEFENSIVE FUNCTION) เพราะความคิด หรือความเชื่อบางอย่าง สามารถทำให้ผู้เชื่อ หรือคิดสบายใจ ส่วนจะผิดจะถูกเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

(3) เจตคติทำหน้าที่แสดงค่านิยม ให้คนเห็นหรือรับรู้ (VALUE EXPRESSIVE FUNCTION)

(4) มีประโยชน์หรือให้คุณประโยชน์ทางความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้คนและสิ่งต่างๆ

(5) ช่วยให้คุณคนมีหลักการและกฎเกณฑ์ในการแสดงพฤติกรรมหรือช่วยพัฒนาค่านิยมให้กับบุคคล การที่บุคคลมีเจตคติที่ดีต่อบุคคล สถานการณ์ต่างๆในสังคม จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้คุณคนสามารถประเมินและตัดสินใจได้ว่าควรจะเลือกประพฤติอย่างไรจึงจะเหมาะสมและดีงาม

ชม ภูมิภาค (2516:65) หน้าที่ของเจตคติ เจตคติทำหน้าที่เกี่ยวกับการรับรู้อยู่มาก เจตคติมีส่วนกำหนดการมองเห็นของคน นอกจากนี้ยังทำหน้าที่อื่นๆ อีกเช่น

1. เตรียมบุคคลเพื่อให้พร้อมต่อการปฏิบัติการ
2. ช่วยให้คุณคนได้คาดคะเนล่วงหน้าว่าจะอะไรจะเกิดขึ้น
3. ทำให้บุคคลได้รับความสำเร็จตามหลักชัยที่วางไว้

การเปลี่ยนแปลงเจตคติ

ซูซา จันแอม และสุรงค์ จันแอม (2520:110-111) กล่าวว่า เจตคติของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงได้เนื่องมาจาก

- 1) การชักชวน (PERSUASION) เจตคติจะเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงใหม่ได้หลังจากที่ได้รับคำแนะนำ บอกเล่า หรือได้รับความรู้เพิ่มพูนขึ้น
- 2) การเปลี่ยนแปลงกลุ่ม (GROUP CHANGE) ช่วยเปลี่ยนเจตคติของบุคคลได้
- 3) การโฆษณาชวนเชื่อ (PROPAGANDA) เป็นการชักชวนให้บุคคลหันมาสนใจหรือรับรู้ โดยการสร้างสิ่งแปลกๆใหม่ๆขึ้น

สิ่งที่มีอิทธิพลต่อเจตคติ คือ

1. บิดา มารดา ของเด็ก
2. ระเบียบแบบแผน วัฒนธรรมของสังคม
3. การศึกษาเล่าเรียน
4. สิ่งแวดล้อมในสังคม
5. การพักผ่อนหย่อนใจที่แต่ละคนใช้ประจำตัว

การแก้ไขเจตคติหรือวิธีสร้างเจตคติ

เจตคติเป็นเรื่องที่แก้ไขได้ยากถ้าจำเป็นจะต้องช่วยแก้ไขเปลี่ยนเจตคติของคนอาจใช้วิธีเหล่านั้น คือ

1. การค่อย ๆ ทำให้เข้าใจ
2. หาสิ่งเร้าและสิ่งจูงใจอย่างเข้มข้นมาช่วย
3. คบหาสมาคมกับเพื่อนที่ดี
- 4.ให้อ่านหนังสือดีมีประโยชน์
5. ให้ลองทำงานเห็นชอบแล้วกลับตัวดีเอง

ชม ภูมิภาค (2516:65) ได้อธิบายว่าเจตคติเปลี่ยนแปลงได้ ปัจจัยที่จะช่วยให้เจตคติเปลี่ยนแปลงได้มีหลายประการเช่น

1. ความกดดันของกลุ่ม(Group pressure) หากกลุ่มจะสามารถให้รางวัลหรือลงโทษได้ ย่อมจะมีแรงกดดันมากในการที่จะกดดันทิศทางเจตคติของเราสิ่งยั่วยุที่เป็นรางวัลนั้นได้แก่ความ เป็นผู้มีความรู้จักมากการเลื่อนตำแหน่งการงาน สัญลักษณ์ของการยอมรับนับถือ เป็นต้น ส่วนสิ่งยั่วยุที่เป็น การลงโทษก็เช่น การเสียเพื่อนฝูง เสียชื่อเสียง เสียตำแหน่ง เป็นต้น ยิ่งเรามีความผิดปกติไปจาก กลุ่มเท่าใดแรงบีบบังคับของหมู่มีมากเท่าใดหรือยิ่งหมู่กลุ่มนั้น ยิ่งเราต้องการเป็นสมาชิกของหมู่ใด แรงบีบบังคับของหมู่ย่อมมีมากเท่านั้นหรือยิ่งหมู่กลุ่มต้องการเรามากเท่าใดกลุ่มก็ยิ่งต้องการให้เรา ปฏิบัติตามมาตรฐานของกลุ่มเท่านั้น กลุ่มที่มีเกียรติศักดิ์หรือศักดิ์ศรีต่ำในหมู่อาจจะกระทำผิด แปลกไปได้บ้าง แต่ยังมีตำแหน่งสูงหรือศักดิ์ศรีสูงแล้วกระทำผิดมาตรฐานเพียงนิดเดียวแรงกดดัน ของหมู่จะเกิดขึ้นทันทีเพื่อให้ปฏิบัติอยู่ในแนว

นอกจากนี้แรงกดดันของกลุ่มจะมีมากก็คือ การที่ไม่มีมาตรฐานอื่นที่จะปฏิบัติหรือมีน้อย ทางที่จะเลือกหรือเราไม่มีความรู้มากมายนักในเรื่องนั้นบุคคลมักจะเปลี่ยนความคิดเห็นหรือเจตคติ หากกลุ่มของเขาที่ยึดอยู่เปลี่ยนแปลงไปตัวอย่างเช่น กรรมกร แรกๆอาจไม่สนใจกันรวมเป็นสมาคม แต่ต่อมาหากรู้ว่าคนอื่น ๆ ในกลุ่มรับฟังความคิดเห็นนั้น เขาก็อาจเปลี่ยนความคิดยิ่งกลุ่มมีความ เป็นเอกภาพเท่าใดแรงกดดันของกลุ่มยิ่งมีผลเท่านั้นเรื่องอำนาจของความกดดันของกลุ่มอันมีผลต่อ การเปลี่ยนแปลงนั้นอาจจะเป็นไปได้ 4 กรณีคือ

- 1.1 เราอาจปฏิเสธบรรทัดฐานของกลุ่มและยึดมั่นในเจตคติของเราและเราอาจจะก้าวร้าวยิ่งขึ้นหากเราเชื่อว่ากลุ่มไม่มีผลบีบบังคับเรามากนักหรือเรามีความภักดีต่อกลุ่มอื่นมากกว่า
- 1.2 เราอาจจะไม่เปลี่ยนแปลงต่อเจตคติของเราแต่เราปฏิบัติตามกลุ่มเพราะเหตุผลภายนอกอย่างอื่น โดยถือว่าเป็นส่วนตัวและเราไม่เห็นด้วยแต่ส่วนรวมทำเช่นนั้นก็ต้องปฏิบัติตาม
- 1.3 เราอาจยอมรับบรรทัดฐานของกลุ่มเพียงผิวเผิน ภายในส่วนลึกของจิตใจเราไม่ยอมเปลี่ยนแปลงแต่พอเราออกไปอยู่กลุ่มอื่นเราจะได้เห็นว่าเราเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น
- 1.4 เราอาจจะนำเอาบางส่วนของบรรทัดฐานของกลุ่มมาผนวกกับความเชื่อของเราและปฏิเสธบางส่วน

2. ประสบการณ์ที่น่าพึงพอใจหรือไม่น่าพึงพอใจ เราอาจเปลี่ยนแปลงเจตคติไปได้เมื่อได้รับประสบการณ์ที่น่าพอใจหรือไม่น่าพอใจ เช่น นายแดงเข้าทำงานบริษัทหนึ่งเพราะเขาเชื่อว่าจะมีความก้าวหน้าแต่พบว่าหัวหน้าของเขาเป็นคนขี้ฉ้อฉลเมื่อเขาเกิดเสนอความคิดเห็นๆ เพื่อปฏิบัติ หัวหน้าอาจจะเห็นว่าการเสนอแนะของเขาเช่นนั้นทำให้ฐานะของเขาสั้นคลอนและนอกจากนั้นยังทราบดีว่าเพื่อนร่วมงานของเขาไปฟ้องแก่หัวหน้างานบ่อยๆ เขาจึงอาจเปลี่ยนเจตคติไปอีกแบบหนึ่ง คือมองไม่เห็นความก้าวหน้าในการทำงานกับบริษัทนี้ เช่นนี้เป็นต้น

3. อิทธิพลของกลุ่มบุคคลที่มีชื่อเสียง บุคคลที่มีชื่อเสียงในความหมายนี้อาจจะเป็นเพื่อนซึ่งเรานับถือความคิดของเขาหรืออาจจะเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านความพิเศษต่างๆ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดในเรื่องนี้ก็คือ การโฆษณา ซึ่งมักจะใช้คนมีชื่อเสียงไปยุ่งเกี่ยว เช่น ดาราภาพยนตร์ชื่อดังคนนั้นใช้สบูยี่ห้อนั้นๆ เป็นต้น

การวัดเจตคติ

ในทางจิตวิทยา การวัดเจตคติเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการดำเนินชีวิตของคน เพราะการรู้ถึงเจตคติของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ว่าเป็นไปในทิศทางใด และมีความเข้มมากน้อยแค่ไหน ย่อมจะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถทำนายพฤติกรรมที่อาจจะเกิดขึ้นของบุคคลนั้นได้ และสามารถวางแผนดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งกับบุคคลหรือกลุ่มคนนั้นได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ

การวัดเจตคติ เป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจมานานในกลุ่มนักจิตวิทยาสังคมชาวอเมริกัน การศึกษาวิจัย การพัฒนาวิธีการทางสถิติ และวิธีการวัดทางจิตวิทยา เป็นผลทำให้เกิดความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในการศึกษาเรื่องเจตคติ รวมทั้งความสำเร็จในการวัดเจตคติ (Allport, 1967)

ความคิดเกี่ยวกับการวัดเจตคตินี้ เฮนเนอสัน, มอริส และฟิทซกิบบอน (Henerson, Morris and Fitz-Gibbon, 1978) ได้กล่าวเอาไว้ว่า เจตคติไม่ได้เป็นสิ่งที่จะสามารถตรวจสอบหรือวัดได้

เช่นเดียวกับการตรวจสอบเซลล์ผิวหนังของมนุษย์ หรือการวัดอัตราการเต้นของหัวใจ แต่เจตคติของบุคคลหนึ่งอาจแสดงออกมาได้ด้วยการใช้คำพูดหรือการกระทำ

จะเห็นได้ว่าความคิดข้างต้นนี้จะเน้นที่การแสดงออกทางพฤติกรรมเป็น หลักในการวัดเจตคติ ซึ่งสอดคล้องกับที่ ไอเซน (Ajzen, 1988) ได้กล่าวเอาไว้ว่า โดยธรรมชาติแล้วคุณสมบัติของเจตคติเป็นสิ่งที่วัดได้ แม้ว่าเจตคติจะเป็นเพียงภาวะของจิตใจ ไม่สามารถสังเกตหรือวัดได้โดยตรง แต่เจตคติก็อาจวัดได้โดยอาศัยจากผลของการตอบสนอง ซึ่งจะประเมินได้เป็นทางบวกหรือทางลบ และมีระดับความมากน้อย

การวัดเจตคติโดยดูจากพฤติกรรมที่แสดงออกหรือผลจากการตอบสนองเป็นสิ่งที่ทำได้ แต่ก็อาจไม่เสมอไป บางครั้งในการแสดงพฤติกรรม เช่น คำพูดและการกระทำอาจไม่สอดคล้องกัน ดังที่ เฮนเนอส์, มอริส และพิททกิบบอน ได้ยกกรณีตัวอย่างมาอธิบายไว้ดังนี้

เธอร์สโตน (Thurstone, 1970) ได้ให้ความเห็นในเรื่องนี้ว่า พฤติกรรมหรือการกระทำของมนุษย์จะเป็นเครื่องชี้เจตคติได้ดีกว่าการแสดงออกทางคำพูด แต่พฤติกรรมนี้ก็อาจจะไม่ตรงตามความเป็นจริงก็ได้

ดังนั้นแม้ว่าเจตคติจะเป็นสิ่งทำนายพฤติกรรม แต่ไม่ได้หมายความว่าเมื่อมีเจตคติอย่างใดนั้นจะแสดงพฤติกรรมเช่นนั้นเสมอไป

นิภา มนูญปิฎ (2528 : 68-71) กล่าวว่า การวัดเจตคติทำได้หลายวิธี แต่ละวิธีก็มีเทคนิควิธีการวัดและใช้มาตราวัดแตกต่างกันออกไป การเขียนข้อความเจตคติเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากเรื่องหนึ่งในขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามวัดเจตคติ เพราะช่วยให้วัดเจตคติได้ใกล้เคียงความจริงหรือไม่ก็ได้ ดังนั้นในการวัดเจตคติของคนจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเจตคติ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติกับตัวแปรอื่นๆ อย่างดีพอ

การวัดเจตคติโดยวิธี Likert method วิธีการนี้สร้างขึ้นโดย Ransis Likert กระบวนการของการสร้างแบบสอบถามโดยการสร้างข้อความขึ้นมาหลายๆ ข้อความให้ครอบคลุมหัวข้อที่ต้องการจะศึกษา การตอบแบบสอบถามมีข้อให้เลือก 3 ข้อ คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย การให้คะแนนขึ้นอยู่กับชนิดของข้อความนั้นว่า เป็นด้านบวก (Positive) หรือด้านลบ (Negative) ตัวอย่างการให้คะแนนเป็นดังนี้

ข้อความที่มีความหมายเชิงบวก

เห็นด้วย ให้	3	คะแนน
ไม่แน่ใจ ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วย ให้	1	คะแนน

ข้อความที่มีความหมายเชิงลบ

เห็นด้วย ให้	1	คะแนน
ไม่แน่ใจ ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วย ให้	3	คะแนน

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า การนำเทคนิควิธีวัดแบบต่างๆ มาใช้ จะต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวัดเฉพาะอย่างด้วย

จะกล่าวได้ว่าเจตคติความสัมพันธ์กับพฤติกรรม และการแสดงออกทางพฤติกรรมออกมาทั้งในด้านชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย หากมีเจตคติแบบใด จะมีแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมแบบนั้น อาจกล่าวได้ว่าเจตคตินั้นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม ความคิด ความเชื่อของแต่ละบุคคล ดังนั้นการที่นักศึกษาจะมีเจตคติต่อพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสไปในทิศทางใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม การเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่นักศึกษาได้พบเห็นมาจึงเป็นไปได้ว่าหากในสภาพแวดล้อมหรือกลุ่มคนใกล้ชิดตัวของนักศึกษาเช่น กลุ่มเพื่อน หากในกลุ่มมีเจตคติต่อเรื่องเพศสัมพันธ์ไปในทางใด นักศึกษาก็มักจะมีแนวโน้มของเจตคติไปในทิศทางเดียวกับกลุ่ม

4. แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานซ้อนกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส

การทดลองอยู่ด้วยกันก่อนสมรส

สังคมไทยในอดีตให้ความสำคัญกับพรหมจรรย์ของผู้หญิงอย่างมาก แม้กระทั่งการที่ชายถูกเนื้อต้องตัวฝ่ายหญิงก็เป็นเรื่องเสียหาย แต่ปัจจุบันค่านิยมดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว หญิงชายมีแนวโน้มที่จะมีเพศสัมพันธ์และใช้ชีวิตร่วมกันก่อนสมรส

การที่หญิงชายมีเพศสัมพันธ์และใช้ชีวิตร่วมกันโดยไม่สมรส ภาษาอังกฤษเรียกว่า cohabitation บางคนอยู่ด้วยกันโดยไม่สนใจที่จะสมรส แต่บางคนทดลองอยู่ด้วยกันก่อนเพื่อให้มั่นใจว่าไปกันได้ จึงจะสมรส

เจตคติของคนในสังคมต่าง ๆ ต่อการอยู่ด้วยกันก่อนสมรส

เจตคติของคนทั่วไปต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสมีหลายประการเช่น ไม่สมควรกระทำเลยไม่ว่ากรณีใด ๆ กระทำได้เฉพาะหญิงชายที่เป็นคู่รักกันและหมั่นหมายกันแล้ว หรือมีเพศสัมพันธ์กันได้อย่างเสรี คนบางคนถือว่าการอยู่ด้วยกันโดยไม่สมรสเป็นทางเลือกหนึ่งของชีวิตคู่ ในขณะที่บางคนเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของหญิงชายดังกล่าวเป็นผลมาจากการเรียกร้องของสิทธิสตรี และการที่คนในยุคปัจจุบันมีเสรีภาพทางเพศมากขึ้น

สำหรับสังคมไทย จากการสำรวจเรื่องการทดลองอยู่ด้วยกันของหญิงและชายก่อนสมรส โดยนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อันเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิชาเพศศึกษาภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2544 ซึ่งมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 152 คน เป็นชาย 83 คน หญิง 69 คน พบว่า ทั้งชาย และหญิงส่วนใหญ่คิดว่าสังคมไทยยังไม่ยอมรับและฝ่ายหญิงที่ประพฤตินั้นจะเสียเปรียบ แต่ผู้ชายประมาณครึ่งหนึ่งจะเห็นด้วยกับพฤติกรรมดังกล่าว ในขณะที่ผู้หญิงเห็นด้วยน้อยกว่าใน 3

สำหรับผู้ที่ไม่เห็นด้วย ผู้หญิงในเหตุผลเรียงตามลำดับดังนี้ ตนเสียเปรียบ ยังไม่พร้อมจะรับผิดชอบการมีเพศสัมพันธ์ ผิดจารีตประเพณี และเสียโอกาสที่จะได้แต่งงานกับผู้ชายคนนั้น ผู้ชายให้เหตุผลว่า ยังไม่พร้อมจะรับผิดชอบเป็นอันดับแรก และเหตุผลอื่นดังที่กล่าวแล้วให้น้ำหนักเท่า ๆ กัน

ส่วนผู้ที่เห็นด้วย ผู้หญิงมีเหตุผลเรียงตามลำดับคือ ช่วยในการปรับตัวต่อนิสัยที่แตกต่างกัน เป็นสิทธิส่วนบุคคล เป็นโอกาสเรียนรู้ใจกันก่อน และไม่เห็นเป็นเรื่องเสียหาย ผู้ชายมีเหตุผลว่า เพื่อเรียนรู้ใจกัน เป็นสิทธิส่วนตัว และเพื่อการปรับตัวต่อนิสัยที่แตกต่างกัน ตามลำดับ สำหรับเพศสัมพันธ์และความสุขทางเพศ หญิงชายที่อยู่ด้วยกันโดยไม่แต่งงานจะมีเพศสัมพันธ์กันบ่อยกว่าคู่ที่แต่งงาน มีความเท่าเทียมกันในการแสดงความต้องการทางเพศหรือเริ่มต้นเพศสัมพันธ์ และหญิงกลุ่มนี้จะมีความสุขสุดยอดได้บ่อยกว่า อย่างไรก็ตามทัศนคติที่พบอัตราการนอกใจคู่ครองมากกว่า ซึ่งอาจเป็นเพราะพวกเขาขาดสิ่งเหนี่ยวรั้งจิตใจเช่นคนที่แต่งงานตามประเพณี

ในสังคมที่ไม่ยอมรับการเสียพรหมจรรย์ก่อนสมรสของผู้หญิง เช่นสังคมไทย ฝ่ายหญิงมักเสียเปรียบถ้าการทดลองอยู่ด้วยกันล้มเหลว หรือทั้งคู่ไปด้วยกันไม่ได้ อีกทั้งยังอาจมีความยุ่งยากอย่างอื่นอีก เช่นกรณีฝ่ายหนึ่งต้องการยุติความสัมพันธ์แต่อีกฝ่ายไม่ยอม หรือเมื่อมีลูกเป็นอุปสรรคในการใช้ชีวิตกับคู่คนใหม่ (สุวิทนา อารีพรรค, 2550:232-237)

Reiss (1960:89-96 อ้างใน สุปจรรย์ วิชัยโรจน์, 2529:14) ให้ความหมายว่า มาตรฐานซ้อน (Double Standards) หมายถึง การพิจารณาโดยใช้เกณฑ์อันหนึ่งประเมินพฤติกรรมของชายและใช้เกณฑ์อีกอันหนึ่งประเมินพฤติกรรมของหญิง ทำให้ชายและหญิงถูกพิจารณาตัดสินอย่างแตกต่างกันในพฤติกรรมอย่างเดียวกัน มาตรฐานซ้อนเป็นผลมาจากโครงสร้างสังคมที่เน้นความเป็นใหญ่ของชายเหนือหญิง เป็นสิ่งที่บ่งบอกหรือนิยามสิทธิและหน้าที่สำหรับชายและหญิงที่แตกต่างกันในหลายๆ แง่ สิ่งหนึ่งที่ถูกนิยามให้แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดก็คือ เรื่องเกี่ยวกับสิทธิของปัจเจกบุคคลที่จะมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเพศตรงข้าม

ทั้งหมดนี้เกี่ยวข้องกับในการปรากฏอยู่ของมาตรฐานซ้อนในความสัมพันธ์ของหญิงและชาย และจากการที่ผู้ชายมีอำนาจเหนือผู้หญิงในด้านต่างๆ จึงเป็นการง่ายที่ผู้ชายจะสร้างหรือสงวนสิทธิพิเศษเกี่ยวกับเรื่องเพศไว้เฉพาะในหมู่ตน ดังนั้นรูปแบบของพฤติกรรมทางเพศ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากมาตรฐานซ้อนนี้ ก็จะเป็นลักษณะเน้นความพึงพอใจของตนเอง และเน้นความสุข

ทางร่างกายของตนเองเป็นหลักสำหรับผู้ชาย แต่เน้นความบริสุทธิ์สำหรับเพศหญิง ผู้ชายส่วนมากสามารถมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานได้โดยได้รับคำวิพากษ์วิจารณ์จากสังคมเพียงเล็กน้อยในขณะที่หญิงจะถูกตำหนิอย่างร้ายแรง เช่นเดียวกันแนวทางที่ Merton เคยวิเคราะห์ไว้ว่า “ถ้าหากบุคคลให้นิยามกลุ่มบุคคลใดกลุ่มหนึ่งอยู่ในฐานะต่ำกว่าแล้ว เขาก็จะสนับสนุนความคิดดังกล่าวโดยให้สถานภาพในแง่เกียรติและสิทธิต่างๆ ต่ำตามไปด้วย” ซึ่งนี่ก็คือกรณีเดียวกับที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิง และเป็นการวางรากฐานในมาตรฐานซ้อน

โดยสรุปแล้ว Reiss เห็นว่า ลักษณะมาตรฐานซ้อนในพฤติกรรมกรรมมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสนั้น ปรากฏอยู่ชัดเจนในบรรทัดฐานของสังคมอเมริกัน ซึ่งหมายความว่า สังคมให้การยอมรับพฤติกรรมทางเพศของผู้หญิงในเรื่องดังกล่าวในขอบเขตที่แคบกว่าผู้ชาย นั่นคือการร่วมประเวณีก่อนการแต่งงานถูกมองว่า เป็นสิ่งที่ผิดสำหรับหญิง และผู้หญิงที่กระทำในสิ่งนี้ถือว่าเป็นหญิงที่เลว ส่วนในฝ่ายชายนั้น สังคมให้การยอมรับมากกว่า และไม่ถือว่าผู้ชายที่กระทำสิ่งนี้เป็นผู้ชายที่เลว

เนื่องจากสังคมไทยมีลักษณะของมาตรฐานซ้อนระหว่างเพศชายและเพศหญิง เพราะตั้งแต่ในอดีตมานั้นสังคมไทยมักจะให้ความสำคัญและมองว่าเพศชายเป็นผู้นำ ดังนั้นไม่ว่าเพศชายจะปฏิบัติตนอย่างไรมักจะได้รับการยอมรับจากสังคมเสมอหรือแม้แต่ในเรื่องของพฤติกรรมทางเพศผู้หญิงมักถูกสอนให้รักษาวงศ์วงศ์ในขณะที่ยังไม่แต่งงานและไม่จำเป็นต้องมีเพศสัมพันธ์ทั้งที่ยังไม่สมรสได้โดยไม่ได้รับคำวิพากษ์วิจารณ์เหมือนกับเพศหญิง

แม้สังคมไทยปัจจุบันนั้นโดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาจะยอมรับและมีอิสระเสรีในเรื่องเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสมากขึ้นแต่ยังคงมีบางสังคมที่ยังยึดถือมาตรฐานซ้อนในการตัดสินพฤติกรรมระหว่างเพศชายและเพศหญิงให้เห็นอยู่ ดังนั้นไม่ว่าสังคมจะเปลี่ยนแปลงโดยรับวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามากแค่ไหน แต่สังคมไทยนั้นยังคงความเป็นวัฒนธรรมไทยดังที่ปรากฏในแนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานซ้อน

5. แนวคิดเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม (Cultural Change)

ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ได้มีนักสังคมวิทยาให้ความหมายไว้มากมาย โดยพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2534:99) ได้อธิบายไว้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในวัฒนธรรมของประชาชนชาติหนึ่งๆ ทั้งวัฒนธรรมทางวัตถุและวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ แต่อัตราการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม 2 ประเภทนี้เป็นไปไม่เท่ากัน โดยทั่วไปวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุเปลี่ยนแปลงช้ากว่า นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงอาจจะเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติหรือโดยการวางแผนก็ได้

วัชรวิภา คลายนาท (2530:184) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้ สิ่งประดิษฐ์ของสังคมทั้งที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุ ซึ่งได้แก่ ภาษา ศิลปะ ศีลธรรม ดนตรี ประเพณี ฯลฯ

Kingsley Davis (อ้างในชูด้า จิตพิทักษ์, 2528:160) เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทุกอย่างที่เกิดขึ้นในวัฒนธรรมทุกสาขา เช่น ศิลปะ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีวิทยา ปรัชญา เช่นเดียวกับการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบและกฎเกณฑ์ของการจัดระเบียบทางสังคม

สุริชัย หวันแก้ว (2534:156-157) มีความเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมอาจสามารถจำแนกออกได้เป็นองค์ประกอบ 2 ส่วน อันได้แก่ วัฒนธรรมด้านวัตถุ (Material Culture) และ วัฒนธรรมที่ไม่มีใช้วัตถุ (Non-material Culture) วัฒนธรรมด้านวัตถุ หมายถึง สิ่งของเครื่องใช้ อันเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น การเปลี่ยนจากหม้อดิน หุงข้าวด้วยฟืน มาเป็นการใช้หม้อหุงข้าวอัตโนมัติด้วยไฟฟ้า ส่วนวัฒนธรรมที่ไม่มีใช้วัตถุ หมายถึง ระบบค่านิยม บรรทัดฐาน และสัญลักษณ์ เช่น ค่านิยมในการมอบตำแหน่งแก่บุคคลโดยยึดถือตามชาติกำเนิดของบุคคลนั้น ซึ่งอาจเปลี่ยนมาเป็นการยึดถือตามความสามารถ และผลงานของคนแทน ความเชื่อเกี่ยวกับการมีลูกหลายคนซึ่งอาจเปลี่ยนจากการนิยมลูกมากมาเป็นการนิยมมีลูก 2 คน เป็นต้น วัฒนธรรมส่วนแรกเป็นรูปธรรมและมักจะสังเกตเห็นง่ายกว่า แต่วัฒนธรรมส่วนหลังมักจะสังเกตเห็นยาก เพราะเป็นนามธรรมและลึกซึ้งกว่า ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมนี้เป็นแก่นสารของวัฒนธรรมที่แท้จริง

ศิริรัตน์ แอดสกุล (2545:75) การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆ ที่มนุษย์ประดิษฐ์และสร้างขึ้น และที่สำคัญก็คือ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านค่านิยม บรรทัดฐาน และระบบสัญลักษณ์ต่างๆ ในสังคมนั้นๆ การเปลี่ยนแปลงในแง่สิ่งของเครื่องใช้เกิดขึ้นง่ายกว่า แต่การเปลี่ยนแปลงในเรื่องค่านิยมและสัญลักษณ์ทางสังคมมักจะต้องใช้เวลาและยากเย็นกว่า ตัวอย่างเช่น การเปลี่ยนของค่านิยมจากสถานภาพและบทบาทชายเป็นใหญ่ (Patriarchal) มาเป็นหญิงและชายเท่าเทียมกัน (Equalitarian) ค่านิยมในการเลือกคู่การแต่งงาน เป็นต้น

งามพิศ สัตย์สงวน (2543:7) นิยามว่า เป็นความแตกต่างในระบบวัฒนธรรมหรือเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบย่อยของวัฒนธรรม เช่น การเปลี่ยนแปลงในระบบครอบครัวและเครือญาติ ระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมืองการปกครอง การขัดเกลาทางสังคมและการศึกษา ระบบศาสนาและความเชื่อ ระบบการแพทย์และสาธารณสุข ระบบการสื่อสาร ศิลปะและนันทนาการ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ยังหมายถึง องค์ประกอบย่อยของวัฒนธรรม เช่น ความแตกต่าง

ในค่านิยม ความเชื่อ อุดมการณ์ ประเพณี พิธีกรรม สัญลักษณ์ สถานภาพและบทบาท โลกทัศน์ รวมทั้งวัฒนธรรมทางวัตถุด้วย

ปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่งในโลกยุคโลกาภิวัตน์คือ การเปลี่ยนแปลง ทุกสังคมจะมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะการเปลี่ยนแปลงเป็นคุณลักษณะอย่างหนึ่งของสังคมมนุษย์และสังคมกำลังพัฒนาทั้งหลายเช่น สังคมไทย เป็นสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในโลกปัจจุบัน (งามพิศ สัตย์สงวน, 2545)

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม (Cultural Change) ยังหมายถึง ความแตกต่างในระบบวัฒนธรรมหรือเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบย่อยของวัฒนธรรม เช่น การเปลี่ยนแปลงในระบบครอบครัวและเครือญาติ ระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมืองการปกครอง การขัดเกลาทางสังคม การศึกษา ระบบศาสนา ความเชื่อ ระบบการแพทย์และสาธารณสุข ระบบการสื่อสารและศิลปะและนันทนาการ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมยังหมายถึงความแตกต่างในองค์ประกอบย่อยของระบบวัฒนธรรม เช่น ความแตกต่างในค่านิยม ความเชื่อ อุดมการณ์ ประเพณีพิธีกรรม สัญลักษณ์ สถานภาพและบทบาท โลกทัศน์ รวมทั้งวัฒนธรรมทางวัตถุด้วย เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันในเวลาที่แตกต่างกัน (งามพิศ สัตย์สงวน, 2545:12)

ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

ศิริรัตน์ แอดสกุล (2545:80) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม มีปัจจัยหลายสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น อุดมคติ เทคโนโลยี ศาสนา ค่านิยม เศรษฐกิจ ประชากร การเปลี่ยนแปลงอาจเป็นไปอย่างช้าหรือรวดเร็วขึ้นอยู่กับแรงเสริมหรือด้านการเปลี่ยนแปลง เช่น ความเชื่อ ความผูกพันอยู่กับวิถีชีวิตแบบเดิมจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นไปได้ช้า แต่แน่นอนสังคมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นตลอดไป โดยการเปลี่ยนแปลงจะไม่ปรากฏในลักษณะเดิมอีก ซึ่งบุคคลที่มีชื่อเสียงจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้สังคมจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

การเปลี่ยนแปลงอาจเกิดจากการกระทำต่อการสังคมและคนเราจะมีปฏิริยาโต้ตอบกัน การเปลี่ยนแปลงย่อมมีทิศทาง เป้าหมายเพื่อเปลี่ยนจากของเก่าไปเป็นของใหม่ นอกจากนั้นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม ย่อมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เพราะสังคมย่อมจะต้องมีการปรับตัวอย่างใดอย่างหนึ่ง

อาจกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ในทุกๆ สังคมซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอาจเกิดอย่างช้าๆ ค่อยเป็นค่อยไป หรือเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของค่านิยม ความเชื่อ อุดมการณ์ หรือการเปลี่ยนแปลงใน

ด้านวัตถุเป็นต้น และส่วนใหญ่ประเทศที่ด้อยพัฒนาจะเลียนแบบการเปลี่ยนแปลงจากประเทศที่พัฒนาแล้วและเลียนแบบวัฒนธรรมจากตะวันตก

ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่ในปัจจุบันนักศึกษานิยมมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสมากขึ้นนั้นประการหนึ่งอาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมโดยเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตกที่มีความเสรีในเรื่องเพศ

ผลงานวิจัยเกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยในประเทศไทย

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของนักศึกษานั้นผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า จากเอกสาร วรรณกรรมและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

งานวิจัยของ สุพัตรา สุภาพ เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น เมื่อเดือนตุลาคม 2544 โดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 23 คน เป็นชาย 4 คนและหญิง 19 คน ซึ่งมีอายุระหว่าง 18-24 ปี ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามองว่าเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรคือการมีเสรีภาพทางเพศซึ่งถือเป็นเรื่องปกติ หากมีแฟนก็มักจะมีเพศสัมพันธ์กัน ทั้งนี้เป็นเพราะความรัก และบรรยากาศพาไปจนไม่สามารถควบคุมตนเองได้โดยไม่คิดถึงเรื่องการป้องกัน เช่นการใช้ถุงยางอนามัยประกอบกับค่านิยมของผู้ชายไทยเปลี่ยนไปโดยไม่ยึดถือเรื่องของความบริสุทธิ์ว่าเป็นสิ่งสำคัญ จึงทำให้การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรแพร่หลายในกลุ่มวัยรุ่นนักศึกษาโดยเฉพาะในวันวาเลนไทน์ ส่วนสาเหตุของการมีเพศสัมพันธ์นั้นจากผลการวิจัยพบว่า เพราะอยากสนุกกับการมีเพศสัมพันธ์ อยากรู้ อยากลองและน่าสนใจ นักศึกษาชอบจะอยู่ไกลบ้านซึ่งห่างไกลจากพ่อแม่ เพราะต้องการความเป็นอิสระดังนั้นจึงมีแนวโน้มในการยับยั้งชั่งใจต่อการมีเพศสัมพันธ์ได้น้อย (รวมบทความการประชุมวิชาการสมิติเวช, 2546:474)

ชนิษฐา โพชนุกูล (2522:123) ได้ทำการศึกษาวิจัยที่เน้นที่ประเด็น การยอมรับพฤติกรรมทางเพศในเรื่องเจตคติของนักเรียนในมหาวิทยาลัยต่อการเลือกคู่ครองและการวางแผนครอบครัว พบว่า นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่ ร้อยละ 68.10 เห็นว่าพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานเป็นเรื่องเสียหาย ในขณะที่นักศึกษาชายส่วนใหญ่ ร้อยละ 59.42 เห็นว่าไม่ใช่เรื่องเสียหาย

จรรยา พงศ์วิวัฒน์ (2526:129-131) ศึกษาเรื่อง การศึกษา ความรู้ เจตคติ และความ ต้องการของนักศึกษาปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในเรื่องเพศศึกษา พบว่า นักศึกษาจะยอมรับพฤติกรรมการจับมือถือแขนของคู่รักว่าไม่ใช่เรื่องเสียหาย แต่นักศึกษายังอยู่ได้ค่านิยมมาตรฐานชั้น เช่น ชายสามารถมีพฤติกรรมทางเพศได้โดยเสรีและได้รับการยกย่อง ในขณะที่พฤติกรรมทางเพศของหญิงจะอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการแต่งงานและจารีตประเพณี

รัตนา ธนาพรสังสุทธิ์ (2528:135-143) เห็นว่า นิสิตนักศึกษามีค่านิยมในเรื่องเพศอย่างเป็นมาตรฐานชั้น โดยนักศึกษามีเจตคติไปในทางเห็นด้วยว่า เป็นเรื่องธรรมดาที่ผู้ชายจะมี

เพศสัมพันธ์กับหญิงหลายคน แต่เห็นว่าเป็นเรื่องเสื่อมเสียถ้าผู้หญิงจะมีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายหลายคน นอกจากนี้นักศึกษาส่วนใหญ่ยังเห็นว่า ผู้หญิงที่ดีควรซื่อสัตย์ต่อสามีโดยไม่ไปมีเพศสัมพันธ์กับชายคนอื่น ๆ แต่เห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่ผู้ชายแต่งงานแล้วจะไปหาความสุขทางเพศนอกบ้าน

จุฑามาศ นุชนารถ (2531:83) ได้ทำการศึกษาในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์และการคุมกำเนิดของนักเรียนระดับมัธยมปลายสายสามัญในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการมีเพศสัมพันธ์ กล่าวคือ นักเรียนวัยรุ่นอายุ 15 ปี เคยมีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 10.5 และเมื่ออายุมากขึ้น สัดส่วนของการเคยมีเพศสัมพันธ์ก็ยิ่งสูงขึ้นด้วย คือนักเรียนที่อายุ 19 ปีขึ้นไป มีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 38.5

ปราโมทย์ ประสาทกุล (2530:68-71) และคณะ ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมทางเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่นในเขตเมืองและชนบท จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน เป็นวัยรุ่นจากเขตเมืองและเขตชนบทอย่างละ 192 คน ผลการศึกษาด้านปัจจัยที่มีผลต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของวัยรุ่นหญิง พบว่า ปัจจัยสำคัญได้แก่ อายุในกลุ่มที่สูงตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป นอกจากนี้ยังพบอีกด้วยว่า อายุเป็นลักษณะที่แสดงความแตกต่างที่สำคัญระหว่างผู้ที่เคยมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส และยังไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส อัตราส่วนของวัยรุ่นหญิงอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่เคยมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสจะเท่ากับ 4 : 1 ในขณะที่อัตราส่วนนี้ในกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นสตรีเท่ากับ 1 : 1 ผู้วิจัยได้อภิปรายว่า อาจเป็นเพราะวัยรุ่นที่มีอายุมากขึ้น จะมีความรู้สึกทางเพศเพิ่มขึ้น มีความเป็นอิสระมากขึ้น มีความคุ้นเคยกับเพื่อนต่างเพศมากกว่าวัยรุ่นที่อยู่ในวัยต่ำกว่า

สดดา กิติวิภาค (2522:125) พบว่า นักศึกษาชายให้การยอมรับพฤติกรรมทางเพศระหว่างชายและหญิงทุกพฤติกรรมมากกว่านักศึกษาหญิง ในกรณีนี้แสดงถึงค่านิยมในสังคมไทยที่ว่าผู้หญิงในสังคมไทยโดยมากอาจจะไม่กล้าแสดงออกในเรื่องนี้เปิดเผย เนื่องจากเกรงการไม่ยอมรับของสังคมที่ยังได้รับการอบรมเลี้ยงดูมาให้ยึดมั่นในขนบธรรมเนียม ประเพณี ในเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศมากกว่าผู้ชาย

อารีย์ สมบูรณ์สุข (2529:32-38) กล่าวว่า ปัญหาที่น่าเป็นห่วงของเยาวชนไทย ในขณะนี้คือ การมีพฤติกรรมทางเพศเกินขอบเขตมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาทางเพศตามมา เช่น โรคทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ที่ไม่ปรารถนา

รายงานหลายฉบับของหน่วยงานต่างๆ ให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่า ผู้หญิงที่ประสบปัญหาตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์และต้องการยุติการตั้งครรภ์เป็นวัยรุ่นที่มีอายุน้อยลง และเป็นผู้ที่ยังไม่แต่งงานมากกว่าผู้ที่แต่งงานแล้ว (สุชาติดา 2541)

ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ (2537 : 38) ได้สรุปปัญหาทางเพศในวัยรุ่นที่สำคัญและพบได้บ่อยคือการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น การติดเชื้อเอดส์ ซึ่งเกิดจากเด็กไปมีเพศสัมพันธ์โดยไม่เหมาะสมและขาดการป้องกัน (อ้างในกุหลาบ รัตนสังข์ธรรม, 2541 : 22)

จากการศึกษาพฤติกรรมทางเพศ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ปี 2546 พบว่า เคยตั้งครรภ์ร้อยละ 16.9 โดยปล่อยให้ตั้งครรภ์ต่อ ร้อยละ 30 ทำแท้ง ร้อยละ 70 (ณัฐพร สายพันธ์, 2546)

จอห์น สจิวต์ ดีเคย์ (John Steward Dekey, 1979 : 227) ทำการศึกษาความคิดเห็นของวัยรุ่นในยุคปัจจุบัน พบว่า ในหมู่วัยรุ่นที่มีประสบการณ์ทางเพศนั้น 1 ใน 3 เคยตั้งครรภ์นอกสมรสอย่างน้อย 1 ครั้ง ซึ่งในจำนวนนี้ 3 แสนคนจบลงด้วยการทำแท้ง และ 2 แสนคนคลอดบุตรนอกสมรส (อ้างในกุหลาบ รัตนสังข์ธรรม, 2541 : 11)

ผลการวิจัยของจุฬารัตน์ หัวหาญ (2539 : ก-ข) พบว่า เจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนวัยรุ่นชายในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดสุรินทร์ และผลการวิจัยของณัฐฤดี สันทิพย์สมบุรณ์ (2541 : 68) ที่พบว่า นักศึกษามีค่านิยมในเรื่องเพศในระดับดีมาก และเห็นด้วยมากที่สุดว่าครอบครัวที่อบอุ่นทำให้วัยรุ่นนำยัดถือเป็นแบบอย่าง เช่นเดียวกับการวิจัยของทวิวรรณ ชาลีเครือ (2543) ที่พบว่าเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ และผลการวิจัยของสร้อยวลัย สุขดา (2543 : 61) ยังพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีค่านิยมทางเพศในเชิงบวก โดยให้เหตุผลว่า ส่วนใหญ่แล้วนักศึกษาหรือวัยรุ่นมีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับเรื่องเพศไปในทางที่ถูกต้องดีงาม ซึ่งอาจมาจากอิทธิพลของวัฒนธรรมของสังคมไทยในเรื่องเพศ

วันทนีย์ วาสิกะสิน (2526:71-75) กล่าวว่า ปัจจุบันสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมได้เปลี่ยนแปลงไป สังคมไทยรับอารยธรรมตะวันตกเข้ามา ทำให้การคบหาสมาคมกันระหว่างชายหญิงทำได้โดยเปิดเผยมากขึ้น หนุ่มสาวมีเสรีภาพในการคบหากันมากขึ้น มีการถูกเนื้อต้องตัวกันระหว่างหนุ่มสาวและมีผลกระทบต่อค่านิยมดั้งเดิมเกี่ยวกับความบริสุทธิ์ของหญิงสาว การเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางเพศจากดั้งเดิมสู่ค่านิยมใหม่ๆ นั้น ผู้ที่อยู่ในเมืองมีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงง่ายกว่าคนในชนบท และมีแนวโน้มที่จะมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสมากกว่าคนในชนบท

จรูญ ทองถาวร (2539:79-81) ได้กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่นที่เด่นชัดที่สุดคือ การมีสัมพันธ์ภาพกับเพศตรงข้าม ในวัยเด็กตอนปลาย ความสนใจในเพศเดียวกันมีค่อนข้างสูง ต่อเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นโดยเฉพาะวัยรุ่นหญิงจะมีความสนใจเพศตรงข้ามเร็วกว่าวัยรุ่นชาย ทั้งนี้ประเมินจากการเข้ากลุ่มกิจกรรมทางสังคมต่างๆ

สำหรับรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่นตอนปลายค่อนข้างที่จะชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะความสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนต่างเพศเมื่อเปรียบเทียบกับวัยรุ่นตอนต้นซึ่งยังจำกัดรอบความสัมพันธ์กับเพื่อนเพศเดียวกัน กิจกรรมมักจำกัดอยู่กับกิจกรรมของชุมชน กีฬา อ่านหนังสือ ดูภาพยนตร์และฟังเพลงต่างๆ ไป วัยรุ่นตอนปลายในกลุ่มที่มีการศึกษาสูง ในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย มีโอกาสจะได้ร่วมกิจกรรมทางสังคมกว้างขวางขึ้น และอาจกว้างขวางกว่าวัยรุ่นที่ทำงานแต่เพียงอย่างเดียว วัยรุ่นที่กำลังศึกษาในสถาบันการศึกษามักมีโอกาสร่วมกิจกรรมกับเพศตรงข้ามมากขึ้นด้วย ทำให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคม มีลักษณะใกล้เคียงกับกิจกรรมทางสังคมในชีวิตจริงแบบผู้ใหญ่มากขึ้น

สุนนา ชุมพุกทวีป และคณะ (2532:64) ได้ศึกษา การศึกษา ความรู้ เจตคติ และประสบการณ์ทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพฯ จำนวน 21 โรงเรียน 4,377 คน พบว่านักเรียนได้รับข่าวสารข้อมูลเรื่องเพศจากนิตยสารมากที่สุดถึงร้อยละ 77.7 รองลงมาคือ จากครู และเพื่อน และนักเรียนให้ความน่าเชื่อถือข่าวสารที่มาจากครูมากที่สุด ด้านเจตคติต่างๆ พบว่า ร้อยละ 39.3 เห็นด้วยว่าผู้ชายควรจะมีประสบการณ์ทางเพศก่อนแต่งงาน ส่วนหญิงควรมีประสบการณ์ทางเพศก่อนแต่งงานร้อยละ 15.7

จากผลสำรวจสถานการณ์การทำแท้งในประเทศไทยปี 2542 พบว่ากลุ่มที่ทำแท้งนอกโรงพยาบาลร้อยละ 61.3 เป็นผู้ที่มียุ 24 ปีและต่ำกว่า และร้อยละ 29.9 เป็นผู้ที่มียุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 24.7 ของผู้ที่ทำแท้ง มีสถานภาพเป็นนักเรียน นักศึกษา(กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข)

จากการศึกษาเรื่องประสบการณ์และทัศนคติของวัยรุ่นต่อปัญหาพฤติกรรมทางเพศในปัจจุบัน : กรณีศึกษาตัวอย่างประชาชนที่มีอายุ 15 - 25 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล "พบว่า กลุ่มตัวอย่างถึงร้อยละ 42.4 คน เคยมีประสบการณ์ด้านเพศสัมพันธ์ โดยร้อยละ 16.1 เคยประสบปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ที่น่าตกใจคือร้อยละ 13.9 ระบุว่ายอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์กับผู้ที่ไม่รู้จักตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ผับ เคาท์ และห้างสรรพสินค้า

ในวัยรุ่นต้องการมีประสบการณ์ทางเพศ(Sethaput 1995 ,Ford and Kittisuksathit,1996; Isarabhakdi,2000)และอายุการมีเพศสัมพันธ์ลดลง(Ampawong ,2002 : Kanchanachitra et al ,2004)

ประสบการณ์ครั้งแรกของผู้ชายเริ่มที่อายุน้อยกว่าผู้หญิง อายุในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกอยู่ในช่วงอายุ 19-20 ปี ในปี2001 (Chayowan et al ,2001)และในปัจจุบัน 14.5 ปี (Ruangkanchanasetr et al,2002)

จากการศึกษาในประเทศไทย แสดงให้เห็นว่า การใช้ถุงยาง ในวัยรุ่นเพียง ร้อยละ 20 -30 ของการมีเพศสัมพันธ์ (Undp,2004:49 การใช้ถุงยางที่ลดต่ำลงของวัยรุ่นทำให้อธิบายได้ว่า ความเข้าใจในภาวะเสี่ยงต่อการโรคต่ำ (Soonthornhdhada ,2002)

ผู้หญิงโสดที่มีเพศสัมพันธ์กับคูรัก สิ่งที่เป็นปัญหาของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานแบบ ประกอบด้วยการมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ป้องกัน การตั้งครรรภ์ไม่พึงประสงค์ โรคเอดส์ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์(Chayowan et al.2003)

สถิติของเด็กวัยรุ่นที่ท้องและทำแท้งมีมากจนน่าใจหายจากสถิติพบว่าสถิติการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานมีเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ปี 2545 ชาย ร้อยละ 31.3 หญิงร้อยละ 9.9 ปี2547 ชายร้อยละ50 หญิง ร้อยละ 30 ปี2548-2549 มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอีก ร้อยละ 78.6 ของวัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์ เกิดจากความเต็มใจ มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกอายุ 14-15 ปี ต่ำสุด 9-10 ขวบ ทำแท้งปีละ 300,000 ราย (ร้อยละ 70-80 เป็นวัยรุ่น) และร้อยละ 30 เคยผ่านการทำแท้งมาก่อน แต่ละวันมีเด็กทารกถูกทอดทิ้งเฉลี่ยวันละ 8 คน เด็กอายุต่ำกว่า 14 ปี ทำคลอดวันละ 7-8 ราย เด็กอายุต่ำกว่า 19 ปี เข้าทำคลอดปีละ 60,000 ราย เด็ก ม.6 มีเพศสัมพันธ์สูงกว่าเด็ก ม.1 ถึง 15 เท่า(UNAIDS)

คนไทยที่มีอายุ 15-49 ปี ร่าว ร้อยละ 2 ที่ติดเชื้อเอดส์ ในขณะที่องค์กรเอกชนที่ทำงานด้านเอดส์ระบุว่า มีผู้ที่ติดเชื้อเอดส์ในประเทศไทยสูงถึง 4-5 ล้านคน ร้อยละ 66 ของผู้ป่วยเอดส์เป็นวัยรุ่นอายุ 15-24 ปี (กองเอดส์) ร้อยละ 83.7 เกิดจากเพศสัมพันธ์ จำนวนวัยรุ่นติดเชื้อ HIV ในปี 2548 เพิ่มจากปี 2547 ถึง ร้อยละ 30(ข้อมูลจากกระทรวงการพัฒนาลังคม)

องค์การสหประชาชาติ (UN,2003) รายงานถึงขนาดของประชากรวัยรุ่นที่มีอายุอยู่ระหว่าง 10 -19 ปีนั้น นับเป็นจำนวนถึง 1 ใน 5 ของประชากรโลก คือประมาณ 1.2 พันล้านคน และกว่าครึ่งนั้นมีฐานะยากจนและร้อยละ 25 นั้นอยู่ในสถานภาพที่ยากจนมาก จากตัวเลข 1 ใน 3 ของสถิติกรณีผู้ติดเชื้อจากโรคทางเพศสัมพันธ์ในทุกปีกว่า 333 ล้านคนทั่วโลกและครึ่งหนึ่งของผู้ติดเชื้อ HIVS/AIDS นั้นมีอายุระหว่าง 15 -24 ปี

ผลงานวิจัยต่างประเทศ

Reiss (1971) กล่าวว่า ลักษณะสังคมเมืองสมัยใหม่มีการเคลื่อนไหวต่อสู้ทางด้านความคิดเกี่ยวกับสิทธิสตรี ความเสมอภาคตลอดจนมีพัฒนาการทางด้านการแพทย์ การคุมกำเนิดที่ทันสมัย เหล่านี้ล้วนมีผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมของสตรีทั้งสิ้น ลักษณะของการปฏิวัติอุตสาหกรรมและความเป็นเมืองทำให้สตรีมีโอกาสมากขึ้นในการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิใหม่ๆ ของตน โดยปราศจากการจำกัดในแง่การขูขบขินินทา อย่างเช่น ที่มีอยู่ในสังคมเล็กๆ เช่นชนบท ทั้งนี้ชนบทเป็นสังคมที่ผู้คนรู้จักกันทั่วถึง การควบคุมทางสังคมจึงมี

มากกว่าในเมืองซึ่งมีลักษณะของความหลากหลาย ต่างคนต่างอยู่ สภาพเหล่านี้ย่อมมีผลต่อความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่แตกต่างกัน

Garrison (Garrison, 1975) ปัญหาและพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นส่วนใหญ่เกิดจากขาดความรู้ในเรื่องเพศ ผลการศึกษาของ Garrison พบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่ไม่ได้รับความรู้อย่างถูกต้องและเพียงพอตลอดจนมีเจตคติในด้านลบต่อเรื่องเพศ

Sony (Sony, 1974) ทำการศึกษาเจตคติของวัยรุ่นที่มีต่อเพศศึกษาโดยทำการศึกษา นักเรียนอายุ 11-19 ปี จำนวน 135 คน พบว่า การศึกษาวิชาเพศศึกษาให้มีเจตคติที่ดีต่อเรื่องเพศ นักเรียนเห็นว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องส่วนบุคคลที่จะตัดสินใจมากกว่าจะเป็นเรื่องที่ต้องทำตามกฎหมายหรือข้อบังคับชุมชน เนื้อหาวิชาพลศึกษามีได้เป็นเครื่องชักจูงให้มีการปฏิบัติผิดทางเพศ แต่กลับช่วยให้มีความสัมพันธ์ระหว่างเพศ อย่างถูกต้องและเรียบร้อยขึ้น นักเรียนส่วนใหญ่เห็นเรื่องเพศศึกษา ควรให้ความรู้ในเรื่องการคุมกำเนิดอย่างชัดเจน นอกจากนี้เด็กวัยรุ่นที่ได้รับการศึกษาเรื่องเพศแล้วยังมีความกลัวเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ กามโรค และการถูกข่มขืนไม่ให้มีเพศสัมพันธ์

Guskin (Guskin, 1964) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของนักศึกษาไทย วัยอุดมศึกษาเพื่อศึกษาค่านิยมของนักศึกษาในด้านต่างๆ ได้แก่ด้านอาชีพ การศึกษาความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ และชีวิตครอบครัว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาคือ นิสิต นักศึกษาในมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยครูบางแห่ง จำนวน 6,061 คน พบว่า ในเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศหญิงชายไทย มีอิสระมากขึ้นในเรื่องการสมาคม ส่วนความเห็นเกี่ยวกับการนัดเพื่อนต่างเพศมีต่างๆ กันเรียงลำดับคือ การนัดระหว่างการศึกษา เมื่อทำงานแล้ว และเมื่อจบการศึกษา

จากภาพรวมต่างๆ ของผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเจตคติต่อพฤติกรรมกรรมกรมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของนักศึกษานั้นผู้วิจัยได้นำมาแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องของกับตัวแปรต่างๆ ดังนี้

1. เพศ

เนื่องจากสังคมไทยโดยเฉพาะในอดีตมักจะกำหนดบทบาทของชายหญิงไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือ ชายจะมีโอกาสได้เล่าเรียนสูงกว่าและเป็นหลักสำคัญในการหาเลี้ยงครอบครัว ต้องทำงานนอกบ้าน ได้พบปะเพื่อนและกลุ่มต่างๆ ในสังคม มีโอกาสรับสิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ แม้ว่าในปัจจุบันหญิงไทยจะมีเสรีภาพมากกว่าแต่ก่อน แต่พฤติกรรมหลายๆ อย่างหญิงไม่อาจปฏิบัติได้อย่างชาย โดยเฉพาะพฤติกรรมในเรื่องเกี่ยวกับเพศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหญิงมักจะถูกสั่งสอนให้มีเจตคติเชิงอนุรักษ์นิยมมากกว่าชาย และมีสระที่ไม่เอื้ออำนวย ดังนั้นเพศน่าจะเป็นตัวแปรที่มีผล

ต่อทัศนคติ ในด้านต่างๆ ของบุคคล ทั้งนี้เพราะสังคมคาดหวังและขัดเกลาบทบาทของแต่ละเพศ แตกต่างกันดังที่จะเห็นได้จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชนิษฐา โพชนุกูล (2522:123) ได้ทำการศึกษาวิจัยที่เน้นที่ประเด็น การยอมรับพฤติกรรมทางเพศในเรื่องเจตคติของนักเรียนในมหาวิทยาลัยต่อการเลือกคูครองและการวางแผนครอบครัว พบว่า นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่ร้อยละ 68.10 เห็นว่าพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานเป็นเรื่องเสียหาย ในขณะที่นักศึกษาชายส่วนใหญ่ ร้อยละ 59.42 เห็นว่าไม่ใช่เรื่องเสียหาย

อุทิศ เชาวลิต (2521) ศึกษาเจตคติเกี่ยวกับการสมรสของนักศึกษาโรงเรียนสารพัดช่างในเขต กรุงเทพฯ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส อย่างไรก็ตาม นักศึกษาชายมีแนวโน้มเห็นด้วย มากกว่านักศึกษาหญิง

วันทนี วาสีกาสิน (2526) ได้ทำการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมในเรื่องเพศ ซึ่งให้ทัศนะเชิงวิชาการเกี่ยวกับค่านิยมเรื่องเพศไว้ว่า สังคมไทยมีค่านิยมที่เป็นมาตรฐานซ้อน ซึ่งได้แก่ค่านิยมที่ให้เพศชายเป็นใหญ่กว่าเพศหญิง เพศชายสามารถมีความสัมพันธ์ก่อนสมรสหรือนอกสมรสได้ นอกจากนี้ยังมีค่านิยมว่า ผู้หญิงไม่จำเป็นต้องหาความสุขในเรื่องเพศ เพศหญิงเป็นแต่เพียงฝ่ายที่ตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้ชายเท่านั้น ความบริสุทธิ์ของผู้หญิงจึงมีความสำคัญมาก

รัตนา ธนาพรสังสุทธิ์ (2528) ศึกษาเจตคติเกี่ยวกับเรื่องเพศในหมู่นิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีในกรุงเทพมหานครพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นเป็นเรื่องธรรมดาที่ผู้ชายจะมีประสบการณ์ทางเพศก่อนสมรส และเมื่อจำแนกตามเพศพบว่า นักศึกษาชายเห็นด้วยในสัดส่วนที่สูงกว่านักศึกษาหญิง

การศึกษาของ เกื้อ วงศ์บุญสินและเยาวรัตน์ ปรบักษ์ขาม (2532) ได้ศึกษาเจตคติเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานของเยาวชน พบว่าส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย เมื่อพิจารณาตามเพศปรากฏว่า เยาวชนหญิงไม่เห็นด้วยในอัตราส่วนร้อยละที่สูงกว่าเยาวชนชาย ทั้งนี้เพราะกลัวผิดศีลธรรม เสียชื่อเสียงหรือเสียอนาคต

จากการศึกษาของ อหิติ นาศิริรักษ์ (2550) ได้ศึกษา เจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส ในวัยรุ่นตอนต้นที่มีการอบรมเลี้ยงดูต่างกันตามการรับรู้ของตนเอง พบว่า ตัวแปรเพศมีคะแนนเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยพบว่าเพศชายมีเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสทางบวกมากกว่าเพศหญิง

จากผลการศึกษาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า ความคิด ความเชื่อต่อเรื่องต่างๆ ของชายและหญิงแตกต่างกัน ซึ่งเป็นผลมาจากการขัดเกลาทางสังคมได้เสริมแต่งพฤติกรรมของชายและหญิงให้เข้ากับความคาดหวังของสมาชิกในกลุ่มที่ตนสังกัดอยู่และเกิดการควบคุมในการแสดงออกจนกลายเป็นอัตตะ (Self) หรือ การมองตนเองของแต่ละบุคคล ซึ่งหญิงมักจะมองตนเองโดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับการสมรส และการมีเพศสัมพันธ์ที่มีขอบเขตค่อนข้างจำกัดมากกว่าชาย หรือมี

แนวความคิดเชิงอนุรักษนิยมมากกว่า ดังนั้นสามารถนำไปสู่การตั้งสมมุติฐานในการวิจัยได้ว่า นักศึกษาเพศชายจะยอมรับเจตคติต่อพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสได้สูงกว่านักศึกษา เพศหญิง

2. อายุ

อายุเป็นตัวแปรที่สะท้อนให้เห็นภูมิลำเนาและประสบการณ์ที่ผ่านมาของชีวิต กล่าวคือ บุคคลที่มีอายุต่างกันนั้นจะมีโอกาสมากน้อยในการเรียนรู้ทางสังคมที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจจะมี อิทธิพลต่อความแตกต่างกันในเจตคติ ความคิด ความเชื่อได้ โดยเฉพาะเจตคติในเรื่องที่เกี่ยวกับ พฤติกรรมทางเพศ เช่น การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสดังที่

จุฑามาศ นุชนารถ (2531) ได้ทำการศึกษาในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์และการคุมกำเนิด ของนักเรียนระดับมัธยมปลายสายสามัญในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับ ประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ กล่าวคือ นักเรียนวัยรุ่น อายุ 15 ปี เคยมีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 10.5 และเมื่ออายุมากขึ้น สัดส่วนของการเคยมีเพศสัมพันธ์ก็ยิ่งสูงขึ้นด้วย คือนักเรียนอายุ 19 ปีขึ้นไป เคยมีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 38.5

บุปผา สีมานรพร (2517) ได้ทำการศึกษาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของนิสิต คณะครู ศาสตราจารย์ ภาควิชาการศึกษาศาสตร์ จำนวน 180 คนพบว่า นิสิตที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยมากกว่า 2 ปี มีค่านิยมทางความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงแตกต่างกันจากนิสิตที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย น้อยกว่า 1 ปี แสดงให้เห็นว่า ค่านิยมของนิสิตจะแตกต่างกันไปตามวัย ระดับอายุหรือระดับชั้นปี นั้นเอง

ปราโมทย์ ประสาทกุล และคณะ (2530) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมทางเพศสัมพันธ์ก่อน การสมรสของวัยรุ่นในเขตเมืองและชนบท จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน เป็นวัยรุ่นจากเขต เมืองและเขตชนบทอย่างละ 192 คน ผลการศึกษาด้านปัจจัยที่มีผลต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการ สมรสของวัยรุ่นหญิง พบว่า ปัจจัยสำคัญได้แก่ อายุในกลุ่มที่สูงตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป นอกจากนี้ยัง พบอีกด้วยว่า อายุเป็นลักษณะที่แสดงความแตกต่างที่สำคัญระหว่างผู้ที่เคยมีเพศสัมพันธ์ก่อนการ สมรส และยังไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส อัตราส่วนของวัยรุ่นหญิงอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่ เคยมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสจะเท่ากับ 4 : 1 ในขณะที่อัตราส่วนนี้ในกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นสตรี เท่ากับ 1 : 1 ผู้วิจัยได้อธิบายว่า อาจเป็นเพราะวัยรุ่นที่มีอายุมากขึ้น จะมีความรู้สึกทางเพศ เพิ่มขึ้น มีความเป็นอิสระมากขึ้น มีความคุ้นเคยกับเพื่อนต่างเพศมากกว่าวัยรุ่นที่อยู่ในวัยต่ำกว่า

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า อายุอิทธิพลต่อความคิดเห็นหรือเจตคติของบุคคลจึงอาจ นำไปสู่การตั้งสมมุติฐานในการวิจัยได้ว่านักศึกษาที่อายุมากจะยอมรับเจตคติต่อพฤติกรรมการมี เพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสได้สูงกว่านักศึกษาที่อายุน้อย

3. ภูมิลำเนา

ภูมิลำเนาถือได้ว่าเป็นสภาพแวดล้อมเริ่มแรกของบุคคลในการหล่อหลอมความรู้สึกนึกคิด เจตคติ ตลอดจนเป็นสถานที่แรกที่บุคคลเรียนรู้ถึงกฎเกณฑ์ บรรทัดฐาน และการควบคุมทางสังคม ดังนั้นภูมิลำเนานั้นน่าจะมีผลต่อการยอมรับพฤติกรรมทางเพศในลักษณะที่แตกต่างกันด้วย

คนในเมืองมีแนวโน้มที่จะมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสมากกว่าคนในชนบทและมีเสรีภาพในการคบหาเพื่อนต่างเพศมากกว่า ส่วนในสังคมชนบทโดยทั่วไปมักจะมีความยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีเดิมและศาสนามากกว่าคนในสังคมเมือง ดังนั้นเหล่านี้จึงทำให้ปัจจัยภูมิลำเนาเดิมของบุคคลมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดในการพิจารณาสิ่งต่างๆ

วันทนีย์ วาสิกะสิน (2526) กล่าวว่า ปัจจุบันสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมได้เปลี่ยนแปลงไป สังคมไทยรับอารยธรรมตะวันตกเข้ามา ทำให้การคบหาสมาคมกันระหว่างชายหญิงทำได้โดยเปิดเผยมากขึ้น หนุ่มสาวมีเสรีภาพในการคบหากันมากขึ้น มีการถูกเนื้อต้องตัวกันระหว่างหนุ่มสาวและมีผลกระทบต่อค่านิยมดั้งเดิมเกี่ยวกับความบริสุทธิ์ของหญิงสาว การเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางเพศจากดั้งเดิมสู่ค่านิยมใหม่ๆ นั้น ผู้ที่อยู่ในเมืองมีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงง่ายกว่าคนในชนบท และมีแนวโน้มที่จะมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสมากกว่าคนในชนบท

สุปาจรรย์ วิชัยโรจน์ (2529) ได้ทำการศึกษาเรื่องการยอมรับพฤติกรรมทางเพศของสตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ให้การยอมรับพฤติกรรมทางเพศของสตรีในระดับปานกลาง การยอมรับดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับปัจจัยต่างๆ เช่น ภูมิลำเนา เจตคติและความเสมอภาค เป็นต้น

Reiss (อ้างใน สุปาจรรย์ วิชัยโรจน์, 2529) กล่าวว่า ลักษณะสังคมสมัยใหม่มีการเคลื่อนไหวต่อสู่ทางด้านความคิดเกี่ยวกับสิทธิสตรี ความเสมอภาคตลอดจนมีพัฒนาการทางด้าน การแพทย์ การคุมกำเนิดที่ทันสมัย เหล่านี้ล้วนมีผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมของสตรีทั้งสิ้น ลักษณะของการปฏิวัติอุตสาหกรรมและความเป็นเมืองทำให้สตรีมีโอกาสมากขึ้นในการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิใหม่ๆ ของตน โดยปราศจากการจำกัดในแง่การชู้ชบิณินทา อย่างเช่นที่มีอยู่ในสังคมเล็กๆ เช่นชนบท ทั้งนี้ชนบทเป็นสังคมที่ผู้คนรู้จักกันทั่วถึง การควบคุมทางสังคมจึงมีมากกว่าในเมืองซึ่งมีลักษณะของความหลากหลาย ต่างคนต่างอยู่ สภาพเหล่านี้ย่อมมีผลต่อความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่แตกต่างกัน

จากงานวิจัยในด้านภูมิลำเนาที่กล่าวมาข้างต้นนั้นสามารถนำไปสู่การตั้งสมมุติฐานได้ว่า นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑลจะยอมรับเจตคติต่อพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสได้สูงกว่านักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด

4. ค่าใช้จ่ายประจำเดือนที่ได้รับ

ตามแนวคิดของPaxman และ Zuckerman (1987) ได้ให้ความสำคัญกับรายได้ว่า มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของเยาวชน เพราะรายได้นำมาซึ่งสิ่งที่เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและการได้มาของความสุขในตนเอง จึงทำให้พฤติกรรมต่างๆรวมทั้งพฤติกรรมทางเพศของผู้มีรายได้ต่างกัน ย่อมแสดงออกในลักษณะแตกต่างกันออกไปด้วย

จากการศึกษาของ พิมพ์พรรณ ศิลปะสุวรรณ (2536) ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนงานสตรีวัยรุ่นตอนปลาย, ศรีพัทรา จารียงศ์ (2539)ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้สูงกว่า จะมีพฤติกรรมเพศสัมพันธ์มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำ

5.สถานภาพสมรสของบิดามารดา

Thornton and Camburn (1987 : 323-340) ได้ศึกษาอิทธิพลของครอบครัวต่อเจตคติและพฤติกรรมการปล่อยตัวทางเพศก่อนการสมรส กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นชายหญิงอายุ 18 ปี และมารดาของพวกเขา ผลการศึกษาพบว่า บุตรสาวและบุตรชายที่มารดาเคยหย่าร้างมีเจตคติและพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสมากกว่ากลุ่มคนที่มาจากครอบครัวที่มั่นคง

พรทิพย์ วงศ์เพชรสง่า (2528:84) ศึกษาการยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่านักเรียนหญิงมีบิดามารดาหย่าร้างกัน หรือแยกกันอยู่มีแนวโน้มยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสสูงกว่าการที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน

สุปาจริย์ วิชัยโรจน์ (2529 : 111) ศึกษาเรื่อง การยอมรับพฤติกรรมทางเพศของสตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ให้การยอมรับพฤติกรรมทางเพศของสตรีในระดับปานกลาง การยอมรับดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับปัจจัยต่างๆ คือเพศ ภูมิภาค ฐานะทางสังคมของบิดามารดา

บาร์ธ (อังในพัชรินทร์ วินัยกุลพงศ์ 2546) พบว่า วัยรุ่นอายุ 15-16 ปี ที่มีการสนทนา กับพ่อแม่ในเรื่องเพศ วัยรุ่นจะมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสในระดับต่ำ

จากผลงานการวิจัยที่เกี่ยวกับตัวแปรสถานภาพของครอบครัว สามารถนำไปสู่สมมติฐานในการวิจัยว่า นักศึกษาที่มีบิดามารดาไม่ได้อยู่ด้วยกันจะยอมรับเจตคติในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสมากกว่านักศึกษาที่มีบิดามารดาอยู่ด้วยกัน

6.สถานที่พักอาศัย

อุดมศิลป์ ศรีแสงงาม (สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ 2531 :24) ได้กล่าวถึงเรื่องความรักในวัยรุ่นตอนหนึ่งว่า ปัจจุบัน นิสิต นักศึกษา “ พลัดถิ่น ” มีปัญหาตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์สูงมาก เพราะการจากบ้านมาเรียนในเมืองใหญ่ เข้าหอพักอยู่ โดยไม่มีผู้ดูแลเด็กจึงมีอิสระพบปะกันมากขึ้น

พรทิพย์ วงศ์เพชรสง่า (2538 :55) ได้ทำการศึกษาเรื่องการยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสของนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่านักศึกษาที่อยู่หอพัก แฟลต และบ้านเช่า ยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสมากกว่านักศึกษาที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

จากผลงานการวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรที่สภาพที่พักอาศัย สามารถนำไปสู่สมมติฐานในการวิจัยว่า นักศึกษาที่ไม่ได้พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา จะยอมรับเจตคติในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสมากกว่านักศึกษาที่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา

7.การดูสื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ

ผลการวิจัยของ จุฑามาศ นุชนารณ (2531) และจรรยา ดวงแก้ว (2539) (อ้างใน สิทธิพงศ์ วงศ์วิวัฒน์,2548:18) พบว่าการอ่านหนังสือที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศหรือดูภาพลามก ภาพยนตร์ วีดีทัศน์ ที่เกี่ยวกับการร่วมเพศ มีสัดส่วนการมีเพศสัมพันธ์สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยใช้สื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ

Rogala & Tyden (2003) (อ้างใน สิทธิพงศ์ วงศ์วิวัฒน์,2548:18) พบว่าผลของการใช้สื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ มีผลต่อความรู้สึก เจตคติ และพฤติกรรมทางเพศ

ดังจะกล่าวได้ว่า สื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ อันอาจกระตุ้นให้เกิดความต้องการทางเพศนำไปสู่แนวโน้มการมีเพศสัมพันธ์ นำไปสู่การตั้งสมมติฐานได้ว่า นักศึกษาที่ใช้สื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศจะยอมรับเจตคติการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสมากกว่านักศึกษาที่ไม่ได้ใช้สื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ

8.ประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์

จันทร์แรม ทองศิริ (2539) (อ้างในสิทธิพงศ์ วงศ์วิวัฒน์,2548:32)ศึกษาเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น ในอำเภอเมือง จังหวัดน่านพบว่า ร้อยละ 54.5 ไม่เห็นด้วยกับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน มีเพียงร้อยละ 24.4 เห็นด้วย ซึ่งสัดส่วนของผู้ที่เคยมรสความสัมพันธ์ทางเพศก็น้อยกว่ากลุ่มงานวิจัยข้างต้น แต่สิ่งที่สอดคล้องกันคือ กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ส่วนใหญ่มีเจตคติตรงข้ามกลับกลุ่มคนที่เคยมีเพศสัมพันธ์ และมองเป็นเรื่องเสียหายยอมรับไม่ได้

ดังจะนำไปสู่การตั้งสมมติฐานได้ว่านักศึกษาเคยมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ จะยอมรับเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานมากกว่านักศึกษาที่ไม่เคยมีประสบการณ์ทางเพศ

9.ประเภทของมหาวิทยาลัย

Podhisita , Xenos และ Varangrat (2004) (อ้างใน สิทธิพงศ์ วงศ์วิวัฒน์ ,2548 :94) ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เยาวชนมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน และรายงานว่าอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนเป็นตัวทำนายโอกาสของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานของเยาวชนไทย

งานวิจัยของจันทร์แรม ทองศิริ (2539) และทองสุข ช่วยทองและคณะ (2542) พบว่านักเรียนชั้นมัธยมปลายที่เคยมีเพศสัมพันธ์ รายงานว่าได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนในการสนับสนุนรวมไปถึงแรงยุ และการผลักดันจากเพื่อนๆ ให้มีพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ดังกล่าว

จะกล่าวได้ว่าเพื่อนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ ดังนั้นกลุ่มเพื่อนที่เรียนมหาวิทยาลัยเดียวกันมีแนวโน้มที่จะมีเจตคติไปในทางเดียวกัน